

VILÁGSZERTE BESTSELLER!

PAT CONROY

hullámok hercege

*finep
selection*

Pat Conroy

HULLÁMOK
HERCEGE

Aranytoll kötetek
Szeged, 2008

Írta: Pat Conroy
A mű eredeti címe: The Prince of Tides

Copyright © 1992 by Pat Conroy

Fordította: Süle Gábor, Vadász Gyula

A borítót tervezte: Balogh József

ISBN 978 963 245 083 4

® Aranytoll – a Könyvmolyképző Kiadó védjegye

A kötet megjelent 2008-ban, a kiadó gondozásában

Cím: 6701 Szeged, Pf. 784

Tel.: (62) 551-132, Fax: (62) 551-139

E-mail: info@konyvmolykepzo.hu

Felelős kiadó: A. Katona Ildikó

Műszaki szerkesztő: Balogh József

Készült a Generál Nyomdában, Szegeden

Felelős vezető: Hunya Ágnes

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármilyen adattárolást – nem sokszorosítható.

PROLÓGUS

Fájó pont a térképen elfoglalt helyem, egyben menedék is, pihe-nőhely, ahol lehorgonyozhatok.

Lassan felcseperedtem Colletonban, az árapály és a mocsarak szomszédságában; karom naptól cserzett és erős volt attól, hogy hosszú napokat dolgoztam a rákászbárkán, Dél-Karolina hőségében, a tűző napon. Minthogy Wingónak születtem, mihelyt járni tudtam, már dolgoztam is; ötéves koromban könnyedén el tudtam csípni a tarisznyarákat. Első szarvasomat hét éves koromban ejtettem el, kilencévesen pedig már rendszeresen juttattam húst a családi asztalra.

Mikor tízéves voltam, megöltem egy fehérfejű rétisast, csak úgy kedvtelésből, pusztán a cselekedetért. Tettem ezt annak ellenére, hogy istenien, szemet gyönyörködtetően szép volt, ahogy a fehérre meszelt iskolák fölött szállt magányosan. Ez volt az egyetlen olyan lény, amit sohasem láttam azelőtt, hogy megöltem. Miután apám elvert, mert megszegtem a törvényt és elejtettem Colleton megye utolsó sasát, tüzet rakatott velem, megtisztította és elkészítette a madarat, majd megetette velem a húsát, miközben könnyek csorogtak végig arcomon. Aztán bevitt Benson seriffhez, aki jó egy órára bezárt az egyik cellába. Apám meg fogta a madár tollait, egy hevenyészett indián fejdísz készített, azt kellett hordanom az iskolában. Ő ugyanis hitt a vezeklésben. Heteken át viseltem a fejdísz, míg aztán egyik toll a másik után kezdett kihullani.

- Sohasé ölj meg olyan lényt, ami ritkaság – mondta apám.
- Még jó, hogy nem egy elefántot öltem meg – feleltem.

– Akkor ugyancsak kiadós fogást kellett volna megenned – válszolta.

Apám nem tűrte a vidék elleni vétkes cselekedeteket. Bár ismét vadászatok, a sasok biztonságban vannak tőlem.

Anyám volt az, aki megtanított arra, milyen is a déli lélek, annak is legkifinomultabb és meghitt formái. Hitt a virágok és állatok álmaiban. Kisgyerek korunkban, mielőtt este ágyba mentünk, anyám egy mesemondó hangján mondta el nekünk, hogy a lazacok hegyi hágókról álmodnak, meg a grizzly medvék barna pofájáról, amint ott lengedeznek a tiszta, sebes zuhatagok felett.

Az ő álmairól azonban sohasem tudtunk, mert anyám saját, belső élete számára mi mindig idegenek voltunk. Tudtuk, hogy a méhek rózsákról álmodnak, a rózsák a virágkertészek sápadt kezeiről, a pókok pedig pillangókról, amik ezüstös hálójukba tapadnak. Hűségesen hallgattuk a képzeletéből kipattanó, elbűvölő esti meséket, de mégsem tudtuk, hogy az anyukák is álmodnak.

Családom teljes elszigeteltségben élt Melrose szigetén egy kis, fehérre meszelt házban, amit még a nagyapám segített felépíteni. A ház a sziget belvizeire nézett, Colleton városa pedig végighúzódott a folyó mentén, fehér kis udvarházai sakkfigurákként emelkedtek a mocsár fölé. Melrose szigete ötszáz hektár nagyságú, rombusz alakú földdarab volt, mind a négy oldalról sós folyók és patakok vették körül. Ez a sziget, ahol felnőttem, termékeny vidék volt, féltrópusi szigetvilág, mely fokozatosan szelídítette meg az óceánt a szomszédos kontinens nagy ámulatára. Melrose Colleton megye hatvan tengeri szigetének csak egyik tagja volt.

Nyolcéves voltam, amikor segítettem megépíteni apámnak azt a kis fahidat, mely összekötött minket a mocsáron átvezető keskeny töltéssel. Ez a töltés a sokkal nagyobb Szent Anna-szigethez csatlakozott, maga a sziget pedig a folyón átvezető, hosszú acél felvonóhíddal kapcsolódott Colleton városához.

Mielőtt 1953-ban megépítettük ezt a hidat, anyám csónakkal vitt minket Colletonba, az iskolába. Lehetett akármilyen rossz idő, csak átlavírozott velünk a folyón minden reggel, aztán ott várt ránk a szabad kikötőben minden délután. De azután, hogy a kis híd megépült, csak ritkán szállt be a csónakba. A híd a várossal kötött össze minket; anyámat pedig a Melrose szigetén túli világgal, ami oly felfoghatatlanul és gazdagon ígéretes volt.

Melrose volt az egyetlen említésre méltó birtoka apám családjának, ennek a heves vérű, de szerencsétlen klánnak, mely a polgárháború után gyorsan, biztosan és minden bizonnyal elkerülhetetlenül indult hanyatlásnak. Űkapám, Winston Shdrach Wingo, aki Beauregard alatt annak az ütegnek volt a parancsnoka, mely Fort Sumtert lőtte, élete vége felé egy patkóhajító versenyen nyerte Melrose szigetét. Aztán három generáció múltán a sziget apámra szállt. Családunk történetében pedig a patkóhajító verseny igazán nagyszabású, nevezetes eseménynek számított és Winston Shadrach Wingót mindig úgy tiszteltük, mint családunk első kiváló sportemberét.

Azt azonban nem tudom, mikor kezdődött apám és anyám között a hosszú, lélekromboló harc. Egyikük sem gondolt bele, mikor valami miatt hadakoztak, milyen pusztítást végezhetnek a gyermeki lélekben, milyen törekeny és kialakulatlan az még. Én még mindig hiszem, hogy mindketten mélyen szerettek bennünket, de mint a legtöbb szülőnél, így az ő részükről is szeretetük bizonyult a legvégzetesebbnek. Sok téren olyannyira rendkívüliek voltak, hogy ajándékaik szinte felérték azzal a pusztítással, amit oly meggondolatlanul vittek véghez bennünk.

Anyám gyönyörű volt és szép beszédű; vágytam az érintésére még sok évvel azután is, mikor már nem érezte kötelességének, hogy megérintsen engem. De egész életemben áldani fogom őt azért, amiért megtanított arra, hogy a természet szépségét keressen, annak minden formájában és csodálatos valóságában. A valódi képzelet kápráztató prizmáján át nézte a világot. Lila Wingo költővé formálta lányát, ám ezzel a lelkét is megzavarta. A fiával kegyesebb volt, és hogy ennek mi lett az eredménye, annak számbavételéhez több idő kellett. Megőrizte számomra gyermekkori életem sokoldalúságát, az idő mindent megszépítő ablakán át nézett élethű képeket és csendéletet. Az anyját bálványozó fiú szemében királynő volt ő, aki oly elragadóan, szemléletesen mesélt, mégsem tudom megbocsátani, hogy soha nem beszélt az álmáról, ami erőt adott neki gyermekkorom során, arról az álomról, mely családom összeomlását és egyikünk halálát okozta.

Én, a szépasszony gyermeke, egyben egy garnélarákász fia is voltam és rajongtam a bárkákért. Folyami srácként nőttem fel, még

álmban is éreztem a nagy sós mocsár szagát. Bátyám, nővérem és én nyaranta együtt dolgoztunk apám rákászbarkáján inasként. Apám feketekávéit ivott, amint ott állt a bárka kormánykerekenél, ruhájának garnélarákszaga volt és ezen sem víz, sem szappan, sem anyám dolgozó kezei nem változtathattak. Akkoriban, kisfiúként ott álltam mögötte, orromat apám ingének nyomtam és illata csodálatos volt. Azt hiszem, ha Henry Wingo nem olyan erőszakos férfi, nagyszerű apa lett volna.

Egy ragyogó nyári este, mikor még nagyon kicsik voltunk, a nedves levegő pedig súlyosan nehezedett az alacsonyan fekvő vidékre, sem nővérem, sem bátyám, sem én nem tudtunk aludni. Anyánk kivitt minket a házból – Savannah-nak meg nekem nyári meghűlésünk, Luke-nak pedig lázkiütése volt – és mindannyian kimentünk a folyóhoz, a kikötőbe.

– Meglepetést tartogatok a számotokra, drágaságaim – mondta anyánk, miközben néztük, amint egy barna delfin szökell az Atlanti-óceán felé a csendes, fémcsillogású vizeken át.

– Szeretném, ha megnéznétek valamit. Valami olyat, amitől majd el tudtok aludni. Nézzetek csak oda, gyermekeim – mondta és a keleti látóhatár felé mutatott.

Sötétedett ezen a hosszú, délvidéki estén, és egyszer csak, pontosan ott, ahová anyám ujja mutatott, a hold pompás aranykorongja emelkedett a látóhatár fölé, mögöttünk pedig ezzel egy időben ereszkedett le a nap, és a folyam lángba borult a két aranyló gömb párbajától... Az egyre emelkedő hold kápráztató, megújuló arany-színe, szemben az alkony egyre fakuló aranyfényével, mely önmagát oltja ki hosszú útján nyugat felé – ez volt a napok ősi tánca a karolinai mocsaroknál, a napok halálának lélegzetelállító látványa, ott a gyermekek szeme előtt. Míg a nap teljesen eltűnt, a hold pedig gyorsan emelkedett – előbb arany, aztán sárga, majd halványsárga, halványezüst, ezüstösen fénylő, és akkor valami varázslatos, valami tökéletes, az ezüsthöz is fényesebb színű lett, olyan, ami csak a délvidéki éjszakákban honos.

Mi, gyermekek, megbabonázva ültünk az előtt a hold előtt, melyet anyánk a vizekből varázsolt elő. És mikor a hold már legmélyebb ezüsthéjével csillogott, nővérem, Savannah, bár még csak hároméves volt, mégis hangosan kiáltott anyánknak, Luke-nak, nekem,

a folyamnak és a holdnak. – Ó, Mama, csináld még egyszer! – Hát innen kezdődnek legrégebbi emlékeim.

A bolygó térképén csak egyetlen hely van, ahová igazán tartozom; vallásos révülettel beszélek a vidékről, ahonnan származom; büszke vagyok a táj látványára. Óvatosan sétálok a nagyvárosok forgatagában, függén és mindig éberem, mert a szívem a mocsárvidéké. A bennem élő kisfiú még mindig magában hordozza azoknak a napoknak az emlékét, amikor virradat előtt kiemeltém a Colleton folyóból a rákokkal telt kosarakat, mikor még a folyami élet formált engem, részben mint gyermeket, részben mint a hullámok templomának szolgáját.

Egyszer történt, hogy miközben a homokos tengerparton sütkezettünk Colleton mellett, Savannah kiáltott Luke-nak és nekem, hogy nézzünk csak a tenger felé. Sikoltzott és egy csapat bálnára mutatott, amint megbolydult tömegként emelkedtek ki a vízből; csak úgy özönlöttek körénk, mögénk, míg végül negyven bálna feküdt ott partra vetve és pusztulásra ítélve, sötéten csillogó testtel, mint a szattyánbőr.

Órákon át járkáltunk a haldokló emlősök hátán, egyikről a másikra, gyermetegen kiáltozva rájuk, nógatva őket, hogy térjenek vissza a tengerbe. Oly aprók voltunk, ők pedig oly szépek! Messziről úgy tűntek, mint óriások fekete cipői. Suttogtunk nekik, letöröltük a homokot ornyílásukról, tengervizet locsoltunk rájuk és a lelkükre kötöttük, hogy a kedvünkért nehaljanak. Egész nap ott voltunk mellettük, megpróbáltuk hatalmas uszonyaiknál fogva visszarángatni őket a tengerbe, míg a sötétség leszálltával kimerültünk és elcsendesedtünk. Velük maradtunk akkor is, mikor egyik a másik után halt meg. Nagy fejüket simogattuk és imádkoztunk, miközben a bálnák lelkei elszálltak hatalmas, fekete testükből, mint a fregattmadarak, át az éjszakán ki a tengerre, ahol aztán alámerültek az örök világosság felé.

Később, mikor gyermekkorunkról beszéltünk, ez az est egyfelől siratónak, másfelől rémálomnak tűnt. Mikor nővérem megírta könyveit, melyek híressé tették őt és az újságírók azt kérdezték tőle, milyen volt gyerekkora, ő csak hátradőlt, félresimította haját a szeméből, elkomorodott és azt mondta:

– Mikor gyerek voltam, fivéreim meg én delfinek és bálnák hátán járkáltunk. – Persze delfinek nem voltak, de a nővérem számára

mégis. Így akart rá emlékezni, így akarta megünnepelni és így is akarta megírni.

Évekig nem kellett szembenéznem ifjúságom démonológiájával. De aztán egyetlen telefonhívás visszahívott családomnak, valamint saját felnőtt életem kudarcainak történetéhez.

Bárcsak ne lenne semmiféle történet, amit el kell mesélnem! Hisz oly hosszú ideig tettem úgy, mintha gyermekkorom meg sem történt volna. Mivel szükségem volt rá, hogy szeressem apámat és anyámat elhibázott és szörnyűséges emberiességgükkel együtt, nem engedhettem meg magamnak, hogy nyíltan kérdőre vonjam őket az ellenünk elkövetett vétkeikért. Nem tehettem őket felelőssé és nem vádolhattam őket olyan bűnökért, melyekről nem tehetek. Nekik is megvolt a maguk története – az a történet, amire gyengédséggel és egyben fájdalommal emlékeztem, ami miatt megbocsátottam saját gyermekeik elleni vétkeiket. Egy családban nem fordulhatnak elő olyan bűnök, amiket ne lehetne megbocsátani.

New York egyik elmegyógyintézetében látogattam meg Savannah-t második öngyilkossági kísérlete után. Lehajoltam és megcsókoltam mindkét arcán, ahogy az európaiak teszik. Aztán elkínzott szemébe néztem, és egy sor kérdést intéztem hozzá, amiket mindig is kérdeztem hosszú távollét után.

– Milyen volt a családi életed, Savannah? – kérdeztem úgy téve, mintha interjút készítenék vele.

– Mint Hiroshima – suttopta.

– És milyen volt az életed azóta, hogy elhagytad gondoskodó és szorosán összetartozó családot meleg fűszkét?

– Mint Nagasaki – mondta keserű mosollyal ajkán.

– Te költő vagy, Savannah – mondtam egyre csak őt figyelve.

– Milyen hajóhoz hasonlítanád a családodat?

– A Titanichoz.

– Mi annak a költeménynek a címe, Savannah, amit családod tiszteletére írtál?

– Auschwitz története. – Erre mindketten felneveltünk.

– Na, akkor most a legfontosabb kérdés – mondtam, azzal odahajoltam és lágyan suttoptam a fülébe: – Ki az, akit a világon mindenkinél jobban szeretsz?

Savannah feje felemelkedett a párnáról és kék szeme igaz meggyőződést tükrözve csillogott, miközben ezt mondta cserepes,

sápadt ajkai között: – A bátyámat szeretem, Tom Wingót. Az iker-testvéremet. És ki az, akit az én bátyám a világon mindenkinél jobban szeret?

Megfogtam a kezét és azt mondtam: – Én is Tomot szeretem a legjobban.

– Még egyszer ne válaszolj nekem hülyeséget, tökfej – mondta halkán.

Szemébe néztem és két kezembe fogtam fejét. Könnyek gördültek végig arcomon, miközben elcsukló hangon szóltam.

– A nővéremet szeretem, a nagy Savannah Wingót, a dél-karolinai Colletonból.

– Szoríts magadhoz, Tom! Szoríts magadhoz!

Ezek voltak hát életünk jelszavai.

Nem könnyű elviselni ezt az évszázadot. A világháború kellős közepén léptem színre, az atomkor félelmetes hajnalán. Dél-Karolinában nőttem fel, fehér déli fiúként, jól megtanítottak a feketék gyűlöletére, mígnem aztán a barikádokon kívül és védtelenül ért a polgárjogi mozgalom, mely bebizonyította rólam, hogy gonosz, rossz ember vagyok. De mindig is gondolkodó és érző fiú voltam, érzékeny az igazságtalanságokra, így keményen munkálkodtam azon, hogy megváltozzam és kisebb, jelentéktelen szerepet játszassak a mozgalomban – és hamarosan rendkívül büszke voltam önmagamra. Aztán egyszer csak ott meneteltem a tartalékostiszt-képző tanfolyamon, csak fehérek és csak férfiak között, a békéért tüntetők pedig leköptek, mert nem tetszett az egyenruhám. Végül én is egyike lettem a tüntetőknek, de soha nem köptem le senkit azért, mert nem értett velem egyet. Úgy gondoltam, majd nyugodt, elmélkedő férfiként lépek harmincas éveimbe, amikor a nők egyenjogúsági mozgalma az utcákon csapott le rám és megint barikádok másik oldalán találtam magam. Nekem úgy tűnik, minden, ami rossz, az a huszadik században öltött testet.

Nővérem volt az, aki szembefordított engem az évszázadommal és ő volt az, aki végül elszabadította bennem azt, hogy szembenézek azoknak a folyó mellett napoknak a valóságával. Túl sokáig éltem a sekélyesben, ő pedig gyengéden vezetett a mélyebb vizek felé, ahol csontok, roncsok, hajótestek várták, hogy vonakodva szemügyre vegyem őket.

Ez az igazság: történtek bizonyos dolgok a családommal, rendkívüli dolgok. Ismertem családokat, akik úgy élik le életüket, hogy

semmi érdekes sem történik velük. Mindig is irigyeltem az ilyeneket. A Wingo család olyan volt, melyet a sors ezerszer is próbára tett és védtelenül hagyta, megalázta és megszégyenítette. Családomnak e küzdelmekben azonban volt némi ereje az ellenállásra és ez az erő segített abban, hogy csaknem mindannyian túléljük a Fúriák alászállását. Hacsak persze nem hiszünk Savannah-nak; ő ugyanis állítja, hogy egyetlen Wingo sem élte túl.

Elmesélem történetemet.

Nem hagyok ki semmit.

Megígérem.

1

Délután öt óra volt, mikor csengett a telefon a házamban, a dél-karolinai Sullivans-szigeten. Feleséggemmel, Sallie-vel, épp akkor ültünk le a Charleston kikötőre és az Atlanti-óceánra néző verandánkra, egy italra. Sallie bement, hogy felvegye a kagylót, én meg odakiáltottam.

– Akárki is az, nem vagyok itt!

– Anyád az – mondta Sallie, mikor visszajött a telefontól.

– Mondd, hogy meghaltam – erősködtem. – Kérlek, mond, hogy még a múlt héten meghaltam, neked meg sok dolgod volt és nem tudtad őt felhívni.

– Légy szíves, beszélj velem! Azt mondja, sürgős.

– Mindig ezt mondja, és ha ezt mondja, sosem sürgős.

– Azt hiszem, most tényleg sürgős. Még sír is.

– Ha Mami sír, az teljesen megszokott. Nem is emlékszem olyan napra, mikor ne sírt volna.

– Ott vár a készüléknél, Tom.

Amint felkeltem, hogy a telefonhoz menjek, nejem azt mondta: – Légy rendes, Tom! Sosem viselkedsz valami rendesen, ha anyáddal beszélsz.

– Ki nem állhatom anyámat, Sallie – jelentettem ki. – Mért akarod elvenni életem apró örömeit?

– Csak hallgasd meg, mit mond Sallie és légy nagyon rendes!

– Ha azt fogja mondani, át akar jönni ma este, elválok tőled, Sallie. Nem személyes okból, hanem mert miattad kell felvennem a telefont.

– Helló, Mama kedves – mondtam a kagylóba vidáman, jól tudva, hogy tettetett jókedvemmel nem verem át anyámat.

– Nagyon rossz hírem van, Tom – mondta anyám.

– Mióta tud a családom mást, mint rossz hírt mondani, Mami?

– Ez tényleg nagyon rossz hír. Mondhatnám, tragikus.

– Alig várom, hogy halljam.

– Nem akarom telefonon mondani. Átjöhetnek?

– Ha akarsz...

– Csak akkor, ha te is akarsz.

– Te mondtad, hogy át akarsz jönni. Én egy szóval sem mondtam, hogy gyere.

– Miért akarsz megbántani épp most?

– Mama, én nem tudom, mi van épp most. Még nem mondtad, mi a baj. És nem akarlak megbántani. Gyere át, legalább egy darabig acsarkodhatunk egymásra.

Letettem a telefont, és torkom szakadtából üvöltöttem:

– Elválok!

Míg anyámra vártam, figyeltem három lányomat, amint kagylólóhéjakat szedtek össze a ház előtt a tengerparton. Tíz-, kilenc- és hétévesek voltak, ketten barna hajúak, egy pedig tőlük elütően szőke. Jennifer szólt a másik kettőnek, miközben a fény felé tartott egy kagylólóhéjat. Felálltam, odamentem a veranda korlátjához. Megláttam az egyik szomszédot, épp megállt, hogy a lányokkal beszélgesse.

– Mr. Brighton – szólítottam meg –, megnézné, kérem, hogy nem füvet szívnak-e megint a lányok ott a tengerparton?

A lányok felpillantottak, búcsút intettek Mr. Brightonnak és átrohantak a dűnéken, fel a házhoz. Letették kagylólóhéjgyűjteményüket az asztalra, ahol az italom volt.

– Apa – mondta Jennifer, a legidősebb –, mindig zavarba hozol minket mások előtt.

– Találtunk egy kagylót, Apa – csicseregte Chandler, a legkisebb. – És ő még él.

– Nem ő, hanem az még él – mondtam és megforgattam a kagylót. – Vacsorára megehetjük ma este.

– Ó, de jó, Apa! – mondta Lucy. – Nagyszerű kaja lesz. Kagyló.

– Nem – mondta a legkisebb lányom. – Visszaviszem a tengerpartra és berakom a vízbe. Gondoljátok csak el, hogy félhet az a kagyló, ha azt hallja tőletek, meg akarjátok enni.

– Ó, Chandler – szól Jennifer. – Nevetséges. A kagylók nem beszélnek angolul.

– Azt te honnan tudod, Jennifer? – kérdezte Lucy kötekedve. – Te sem tudsz mindent, nem te vagy az egész világ királynője.

– Bárcsak lenne két öcsém! – mondta Jennifer.

– Nekünk meg bárcsak lenne egy bátyánk – felelte Lucy, a szőkék bűbájos dühével.

– Szóval megöledt azt a ronda kagylót, Apa? – kérdezte Jennifer.

– Chandler nagyon mérges lesz.

– Nem, visszaviszem a tengerpartra. Nem bírnám ki, ha Chandler gyilkosnak nevezne engem. Na, mindenki Apuka ölébe.

A három lány minden lelkesedés nélkül helyezte el aranyos, tökéletes formájú fenekét a combjaimon és térdeimen, én pedig mindegyiküket megcsókoltam nyakukon és tarkójukon.

– Lányaim, kérdezni akarok valamit tőletek, és azt szeretném, ha szépítés nélkül, nagyon őszintén válaszolnátok. Ne kíméljétek apátok érzéseit, mondjátok ki, amit a szívetek diktál.

Jennifer a semeit forgatta és azt mondta: – Ó, Apa, ne csinálj már megint ezt velünk!

Így szóltam: – Ki a legnagyobb ember lény, akit valaha is láttatok a földön?

– A mama – felelte gyorsan Lucy, apjára vigyorogva.

– Majdnem jó – feleltem. – Na most próbáljuk meg még egyszer! Gondoljatok csak a legklasszabb, legcsodásabb személyre, akit ismertek. Már is rá kellene vágnotok a választ.

– Te vagy az! – kiáltotta Chandler.

– Angyal vagy. Egy tiszta, hófehér angyal és olyan aranyos! Mit akarsz, Chandler? Pénzt? Drágaköveket? Prémeket? Részvényeket és kötvényeket? Kérjél bármit, drágám, és szerető apukádtól megkapod.

– Apa – mondta Jennifer –, ahhoz már túl idősek vagyunk, hogy így incselkedj velünk. Kezdesz szegyenbe hozni minket a barátaink előtt.

– Például kik előtt?

– Például Johnny előtt.

– Az előtt a rágógumin csámcsogó, pattanásos, nyálas szájú kis kretén előtt?

– A barátom – mondta büszkén Jennifer.

– Már figyelmeztettek titeket a fiúk miatt, lányok. Mind vízszataszító, szennyes fantáziájú, műveletlen kis semmirekellők, akik olyan ocsmány dolgokat művelnek, hogy bokorba pisilnek meg az orrukat piszkálják.

– Te is voltál kisfiú – mondta Lucy.

– Ugyan, el tudod képzelni apát, mint kisfiút? – kérdezte Jennifer.
– Kacagnom kell!

– Én másmilyen voltam. Egy herceg. Egy holdsugár. De persze nem akarok beleavatkozni a szerelmi életedbe, Jennifer. Ismersz engem, nem leszek én is olyan farszto apa, aki sose elégedett a fiúkkal, akiket lányai hazahoznak. Ebben ti döntötök, a ti életek. Bárkihez hozzá-mehettek, lányok, mihelyt elvégeztétek az orvosegyetemem.

– Nem akarok orvosegyetemre járni – közölte Lucy. – Tudod, hogy mama az ujját dugdossa mások fenekébe? Költő akarok lenni, mint Savannah.

– Ugyan, az első versesköteted után a házasságod közszemlére lesz kitéve. De kompromisszumot kötök. Nem vagyok kemény szívű.

– Akkor házasodok meg, amikor csak akarok – mondta Lucy macacsul. – Nem kell az engedélyedet kérnem. Már felnőtt nő leszek.

– Ez a beszéd, Lucy – tapsoltam meg. – Ne is hallgass rá, mit mondanak a szüleid. Ez az élet egyetlen törvénye, amiben biztosnak kell lennetek és követnetek kell.

– Nem mondod komolyan. Csak beszélsz itt, Apuci – mondta Chandler állam alá hajtva fejét. – Akarom mondani, Apa – javította ki önmagát.

– Jól van – mondtam és kortyoltam egyet italomból. – Nem kell, hogy megértsetek minket. Az ellenségeitek vagyunk. Nektek meg gerillaharcot kell folytatnotok ellenünk.

– Nem vagyunk gorillák – felelte Lucy affektálva. – Kislányok vagyunk.

Sallie jött vissza a verandára piszkosfehér fürdőruhában és hozzá illő szandálban. Hosszú lábai napbarnítottak és formásak voltak.

– Talán megzavartam dr. Spock előadását? – kérdezte a gyerekekre mosolyogva.

– Apa azt mondta, gorillák vagyunk – magyarázta Chandler, azzal felállt az ölemből és az anyjába telepedett.

– Kicsit összetakarítottam, anyád miatt – mondta Sallie és cigarettára gyújtott.

– Rákban fogsz meghalni, ha folyton csak azt a cigarettát szívod, Mama – jelentette ki Jennifer. – A saját véredtől fogsz megfulladni. Tanultuk az iskolában.

– Nem kellene iskolába járnod – felelte Sallie, kifújva a füstöt.

– Minek takarítottál fel? – kérdeztem.

– Mert utálok, ahogy anyád a házra néz, mikor átjön. Mindig olyan, mintha tifusz ellen akarná beoltani a gyerekeket, ha meglátja azt a koszt a konyhában.

– Csak féltékeny, mert te orvos vagy, ő meg kimaradt a harmadik osztályból, miután megnyert egy helyesírási versenyt. Szóval nem kell kitakarítanod minden alkalommal, mikor átjön, hogy a pestist terjessze. Csak égesd el a bútorokat és permetezz le mindent fertőtlenítővel, mikor elmegy.

– Egy kicsit kemény vagy anyáddal szemben, Tom. A maga módján ismét megpróbál jó anya lenni – mondta Sallie, miközben Chandler haját vizsgálgatta.

Jennifer szólalt meg.

– Mért nem szereted nagymamit, Apa?

– Ki mondta, hogy nem szeretem nagymamit?

Lucy csatlakozott. – Hát igen, Apa, mért kell neked mindig kiüvöltened, hogy „Nem vagyok itt”, mikor telefonon hív?

– Így védekezek, aranyom. Tudod, a békák is felfújják magukat, mikor veszélyben vannak. Hát ugyanerről van szó, mikor nagymami telefonál. Én is felfújom magam és azt kiáltom, nem vagyok itt. És remekül be is válna, feltéve, ha anyátok nem árulna el mindig engem.

– De mért nem akarod, hogy nagymami megtudja, itthon vagy, Apu? – kérdezte Chandler.

– Mert akkor beszélgetnem kell vele. És mikor vele beszélgetek, az arra emlékeztet engem, mikor még gyermek voltam. Márpedig én nem szerettem a gyermekkoromat. Inkább lettem volna én is béka.

Lucy megkérdezte:

– Mi is azt kiabáljuk majd, „Nem vagyok itt”, mikor felhívsz minket felnőttkorunkban?

– Hát persze – mondtam, hevesebben, mint akartam. – Mert kényelmetlenül érzitek majd magatokat, mikor azt kérdezem, „Mért nem látlak sosem, drágám?”, vagy „Csak nem tettem valami rosszat, aranyom?”, vagy pedig ezt mondom, „Múlt csütörtökön volt

a születésnapom”, vagy esetleg „Jövő kedden szívátültetésem lesz, de téged biztos nem érdekel”, aztán ezt, „Nem jönnél át legalább, hogy leporold a vastüdömet?”. Miután felnőttem, kölykeim, a világon az egyetlen dolgom az lesz, hogy éreztessem veletek, bűnösök vagytok. Igyekszem majd tönkretenni az életeteket.

– Apa azt hiszi, mindent tud – mondta Lucy Sallie-nek, és két fej bólintott hűvösen helyeslésképpen.

– Mi ez? Bírálát saját gyermekeimtől? Saját húsom és vérem hibákat fedez fel jellememben? Bármit elviselek, csak a kritikákat nem, Lucy.

– Minden barátunk azt hiszi, apa bolond, Mama – tette hozzá Jennifer. – Te pont úgy teszel, ahogy egy mamának kell, de apa nem úgy tesz, mint a többi apa.

– Hát ide jutottunk. Ahhoz a rettegett pillanathoz, mikor gyermekeim ellenem fordulnak és kiontják a beleimet. Ha Oroszországban lennék, ezek feljelentenének a kommunista hatóságoknál, én meg egy szibériai sóbányában találnám magam, ahol még a seggem is befagyna.

– Csúnyát mondott, Mama – mondta Lucy.

– Igen, drágám, hallottam.

– A fű – mondtam gyorsan. – Le kellene nyírni a fűvet.

– Érdekes, mindig le kell nyírni a fűvet, ha ilyet mond – állapította meg Jennifer.

– Anyám ebben a pillanatban jön át a Shem Creek hídon. Még a madarak sem énekelnek ezen a bolygón, ha anyám útban van ide.

– Csak próbálj meg rendesen viselkedni, Tom – mondta Sallie dühítően hivatalos hangján. – Ne engedd, hogy az idegeidre menjen.

Csak morogtam, és nagyot húztam italomból.

– Mi lesz ma este vacsorára, Tom? – kérdezte Sallie, hogy témát váltson. – Valami csodás illatot érzek.

– Az a friss kenyér. Ma korán reggel lepényhalat fogtam a sziklák között, megtöltöttem rákhússal meg garnélával. Van friss spenótsaláta, cukkini meg mogyoróhagyma.

– Én inkább sült csirkét ennék – mondta Lucy. – Menjünk el Sanders ezredeshez!

– Tényleg, mért kell neked egyáltalán főzni, Apa? – kérdezte hirtelen Jennifer. – Mr. Brighton mindig nevet, mikor arról beszél, hogy vacsorát főzöl mamának.

– Aha – csatlakozott Lucy –, azt mondja, azért, mert mama kétszer annyit keres, mint te.

– Az a rohadt szemétláda – suttogta Sallie összeszorított fogai között.

– Ez nem igaz – mondtam. – Azért teszem, mert Mama négyszer vagy ötször annyit keres, mint én.

– Ne felejtsetek el, lányok, hogy apátok mellett végeztem el az orvosegyetemet. És még egyszer ne bánts meg így apádat, Lucy – figyelmeztette Sallie. – Nem kell mindent elismételni, amit Mr. Brighton mond. Apátok és én egyszerűen csak próbáljuk megosztani a házimunkát.

– Az összes többi anyuka, akiket ismerek, főz a családjának – mondta Jennifer merészen, és észrevette Sallie szürke szemeiben a keserű pillantást. – Csak te nem.

– Lányok, menjetek fel és mosakodjatok meg. Lila hamarosan itt lesz.

– Mért nem szereti, ha nagymaminak hívjuk? – kérdezte Lucy.

– Mert ettől öregnek érzi magát. Most pedig futás – mondta és betessékelte a lányokat a házba.

Mikor visszajött, Sallie homlokomhoz simította ajkait. – Sajnálom, hogy Lucy ilyet mondott.

– Nem zavar, Sallie, esküszöm, hogy nem. Tudod, szeretem a mártírságot – egészen kivirulok az önsajnálattól. Szegény, tökéletlen Tom Wingo, aki az ezüstkészletet súrolja, miközben felesége felfedezi a rák ellenszerét. Szerencsétlen Tom Wingo tökéletes soufflét készít, míg felesége száz lepedőt szakít le egy évben. Tudtuk, hogy ez fog történni, Sallie. Beszéltünk is róla.

– Csak az nem tetszik, hogy szart se ért. Nem bízom a hím öntudatban, ami benned feszül. Tudom, hogy ez rosszul esik. De pokolian vétkesnek érzem magam, azért, mert tudom, a lányok nem értik, mért nem várom őket süteménnyel és tejjel, mikor hazajönnek az iskolából.

– De azért büszkék a mamájukra, mert orvos.

– Csakhogy egyáltalán nem látszanak büszkének arra, hogy te tanár vagy és edző.

– Voltam, Sallie. Beszélj múlt időben! Kirúgtak, nem emlékszel? És én sem vagyok rá büszke, Sallie. Szóval igazán nem hibáztathatjuk őket. Ó, atyaisten, csak nem anyám autója húz fel a kocsfeljárón? Adna három Valiumot, doktornő?

– Azokra magamnak is szükségem van, Tom. Ne feledd, valahogy el kell viselnem, hogy anyád leellenőrzi a házat, mielőtt veled foglalkozik – mondta Sallie.

Anyám jelent meg az ajtóban, kifogástalanul öltözve és kicsinosítva, parfümjének illata másodpercekkel megelőzte őt a verandán. Mindig is túlságosan csinos volt ahhoz, hogy anyámnak nézzék, és volt olyan idő az életemben, amikor a férjének hittek engem. El sem tudom mondani, mennyire tetszett ez anyámnak akkoriban.

– Hát itt vagytok – mondta anyám. – Hogy vagytok, kedveseim?

Mindkettőnket megcsókolt, vidám volt, de a rossz hír súlyosan ott ült szemében.

– Minden alkalommal szebb vagy, mikor látlak, Sallie. Igazam van, Tom?

– Hát persze, Anya. És te is egyre szebb vagy – feleltem, elfojtva egy nyögést. Anyám könnyedén, szünet nélküli áradatként tudott olyan semmitmondó dolgokkal előhozakodni, ami engem teljesen kiborított.

– Nahát, köszönöm, Tom! Milyen aranyos tőled, hogy ilyet mondasz öreg anyádnak!

– Az én öreg anyámnak van a legjobb alakja egész Dél-Karolinában – feleltem, gyorsan elsütve a második üres semmitmondást.

– Hát mondhatom neked, keményen megdolgozom ezért. A férfinépség nem is tudja, mi nők mennyit szenvedünk, hogy megőrizzük ezt a lányos alakunkat, nem igaz, Sallie?

– Egészen biztos nem tudják.

– Megint híztál, Tom – jegyezte meg anyám vidáman.

– Ti nők nem is tudjátok, mi férfiak min megyünk keresztül, hogy végre kövérek legyünk.

– Na, nem azért mondtam, hogy kritizáljalak, Tom – mondta anyám, hangja most megbántott és szenteskedő volt. – Ha ilyen érzékeny vagy, többet szóba sem hozom. A súlytöbblet előnyös neked. Mindig jobban nézel ki, ha teltebb az arcod. De ma nem azért jöttem, hogy veled veszekedjek. Nagyon rossz hírem van. Leülhettek?

– Hát persze, Lila! Készíték neked egy italt – mondta Sallie.

– Egy gint tonikkal. És egy kis citrommal, ha van. Hol vannak a gyerekek, Tom? Nem akarom, hogy hallják.

– Odafent – mondtam és várakozóan néztem a naplementét.

- Savannah megint megpróbált öngyilkos lenni.
- Ó, istenem – szólalt meg Sallie és megállt az ajtó előtt. – És mikor?
- Minden bizonnyal a múlt héten. Nem biztosak benne. Kómában volt, mikor rátaláltak. Már felébredt a kómából, de...
- De mi van? – morogtam.
- De megint abban a zavart elmeállapotban van, amibe mindig beleesik, ha magára akarja vonni a figyelmet.
- Azt úgy hívják, hogy átmeneti pszichotikus zavar, Anya.
- Ő állítja magáról, hogy pszichotikus – dobta vissza a labdát anyám. – De igazából nincs pszichózisa, azt mondhatom neked.
- Mielőtt válaszolhattam volna, Sallie vágott közbe kérdéssel.
- És hol van, Lila?
- New York Cityben, egy elmeegógyintézetben. Bellevue, vagy valami ilyesmi. Otthon felírtam magamnak. Egy orvos hívott fel. Egy doktornő, mint te, Sallie, csak ez elmeorvos. Biztos vagyok benne, hogy semmilyen igazi gyógyászati téren sem állta meg a helyét.
- Én is majdnem elmeegógyász lettem – mondta Sallie.
- Hát, biztosan nagy öröm azt látni, ha fiatal nők jól boldogulnak foglalkozásuk terén. Nekem ilyen lehetőségem nem volt lánykoromban. Igaz is, ez a nő hívott fel, hogy elmondja a tragikus hírt.
- Hogyan próbálta Savannah megölni magát, Mama? – kérdeztem és igyekeztem megőrizni önuralmam. Már kezdtem elhagyni magamat, éreztem.
- Megint felvágta az ereit a csuklóin, Tom – mondta anyám és sírni kezdett. – Mért akar ilyet tenni velem? Nem szenvedtem még eleget?
- Saját magával tette, Mama.
- Hozom az italodat, Lila – mondta Sallie, miközben elindult befelé a házba.
- Anyám felszárította könnyeit egy zsebkendővel, amit retiküljéből húzott elő, aztán azt mondta:
- Azt hiszem, az orvos zsidó. Olyan lehetetlen neve van. Talán Aaron ismeri.
- Aaron dél-karolinai, Mama. Azért, mert ő is zsidó, még nem jelenti azt, hogy Amerika összes zsidóját ismeri.
- De azt biztosan tudja, hogyan tudhatnánk meg valamit erről a doktornőről. Aaron családja igen befolyásos.

– Ha ez a nő tényleg zsidó, Aaron családjának biztos van róla dossziéja, ez igaz.

– Nem kell így gúnyolódnod velem, Tom. Mit gondolsz, hogy érzek? Mégis mit gondolsz, mit érzek, mikor a gyermekeim ilyen szörnyűségeket művelnek magukkal? Mintha teljesen kudarcot vallottam volna. El sem tudod képzelni, hogy néznek majd rám a jó társaságbeli emberek, ha megtudják, ki is vagyok én.

– Elmész New Yorkba?

– Ó, semmiképp sem mehetek, Tom. Nehéz időket élek most. Szombat este vacsorapartit adunk, amire már hónapok óta készültünk. És ott vannak a költségek. Biztos vagyok benne, hogy Savannah jó kezekben van és igazából semmit sem tehetünk.

– Ha csak ott vagyunk, már azzal is teszünk valamit, Mama. Erre még sohasem jöttél rá.

– Azt mondtam az elmeorvosnak, lehet, hogy te elmész – mondta anyám puhatolódzva, egyben reménykedve is.

– Hát persze, hogy megyek.

– Most nincs munkád, így nem lesz nehéz elintézni.

– A munkám az, hogy munkát keresek.

– Azt hiszem, el kellene fogadnod azt a biztosítási ügynöki állást. Ez a legőszintébb véleményem, bár igaz, hogy nem kérted a tanácsomat.

– Erről meg honnan tudsz?

– Sallie mondta el.

– Tényleg ő?

– Nagyon aggódik miattad. Mindannyian aggódnak, Tom. Nem várhatod el, hogy egész életében ő tartson el téged.

– Ezt is ő mondta neked?

– Nem. Csak azt mondom, amit magam is tudok. Szembe kell nézned a tényekkel. Soha nem taníthatasz és edző sem lehetsz többet, amíg itt élsz Dél-Karolinában. Újból kell kezdened mindent, felküzdeni magad a mélypontról, bizonyítanod kell valaki előtt, aki hajlandó téged alkalmazni és lehetőséget adni neked.

– Úgy beszélsz, mintha sosem lett volna állásom, Mama – mondtam kimerülten, és kerülnöm kellett anyám tekintetét. Azt akartam, hogy a nap gyorsabban menjen le, úgy vágytam a sötétre.

– Igencsak hosszú idő telt el, mióta állásod volt – erősködött mama. – És az asszonyok nem tisztelik az olyan férfit, aki nem tesz

azért, hogy a szalonna az asztalra kerüljön, ezt mondhatom neked. Sallie egy angyal, de nem lehet tőle elvárni, hogy ő keressen meg minden pénzt, míg te itt kotlasz a verandán.

– Több mint hetven állásra pályáztam, Mama.

– A férjem tud neked állást. Felajánlotta, hogy elindít téged az üzleti életben.

– Tudod, hogy nem fogadhatok el segítséget a férjedtől. Legalább te értsd ezt meg.

– Egyáltalán nem értem meg – anyám szinte kiabált velem. – Mért várod, hogy megértsem, amikor ő is látja, hogy az egész családot szenved, mert nem vagy képes felkelni a kövér tomporodról, és állást szerezni. Sallie-n és a gyerekeken akar ezzel segíteni, nem rajtad. Nem akarja, hogy többet szenvedjenek, mint amennyit már eddig szenvedtek. Hajlandó segíteni rajtatok, még ha tudja is, mennyire utálad.

– Örülök, hogy tudja, mennyire utálok – mondtam.

Sallie jött vissza a verandára anyám italával, és nekem is hozott egyet. Kedvem lett volna kilötyinteni az italt és megenni a poharat.

– Tom épp most mondta, mennyire utál engem és mindent, ami nekem jelent valamit.

– Nem igaz. Csupán azt mondtam, és csak mert annyira provokáltál, hogy utálok a férjedet. Te hoztad szóba.

– Én azt hoztam szóba, hogy nincs állásod. Már több mint egy éve, Tom, ez pedig rengeteg idő egy olyan képességű férfinak, mint te, ahhoz, hogy végre előálljon valamivel, akármivel. Nem gondolod, hogy Sallie-nek nem éppen kellemes eltartani egy felnőtt férfit, akinek helyén van mind a négy végtagja?

– Na, elég, Lila – mondta Sallie mérgesen. – Nincs jogod, hogy megbántsd Tomot, és ehhez engem használj fel.

– Csak segíteni próbálok Tomon. Nem érted, Sallie?

– Nem. Így nem. Így soha. Nem ez a módja, Lila.

– Holnap New Yorkba kell mennem, Sallie – mondtam.

– Hát persze, elmész – felelte.

– Tudasd vele, hogy szeretem, Tom, jó?

– Természetesen, Mama.

– Tudom, hogy ő is ugyanúgy ellenem van, mint te – siránkozott.

– Nem vagyunk ellened, Anya.

– De igen. Azt hiszed, nem érzem a megvetésedet irántam? Úgy gondolod, nem tudom, mennyire utálok, hogy végre boldog az életem? Az bezzeg tetszett, mikor siralmas volt a sorsom, amíg együtt éltem apáttal.

– Nem, nem tetszett nekünk, Mama. Borzalmas gyerekkorunk volt, ez pedig szépen beletaszított minket egy borzalmas felnőttkorba.

– Hagyjátok abba, kérlek – követelte Sallie. – Legyetek szívesek, ne bántsátok egymást!

– Tudom, milyen érzés egy Wingo feleségének lenni, Sallie. Tudom, hogy min mész keresztül.

– Mama, gyakrabban kellene meglátogatnod. Mielőtt megjöttél, egy-két percig tényleg boldog voltam.

Sallie ellentmondást nem tűrve mondta:

– Elég volt ebből! Hagy-játok abba, mégpedig azonnal! Most azon kell gondolkodnunk, hogyan segíthetünk Savannah-n.

– Mindent megtettem Savannah-ért, amit csak tudtam – mondta mama. – Bármit tesz is, mindenért engem okol.

– Savannah beteg – mondta Sallie halkán. – Te is tudod, Lila.

Anyám erre felderült, bal kezébe vette át italát és előrehajolt, Sallie-hez beszélt.

– Te szakmabeli vagy, Sallie – mondta. – Tudod, hogy az utóbbi időben sokat olvastam a pszichózisról? Felfedezték, hogy ez valami vegyi egyensúly hiánya, és semmi köze sincs az öröklöttséghez vagy a környezethez.

– Akkor a mi családjunkban rettenetesen sok lehet a vegyi egyensúlyhiány, Anya – mondtam. Képtelen voltam féken tartani nyers dühömet.

– Egyes orvosok úgy gondolják, a sóhiány az oka.

– Hallottam erről valamit, Lila – helyeselt Sallie kedvesen.

– A só! – kiáltottam fel. – Viszek Savannah-nak egy doboz Morton's-t, és hagyom, hadd kanalazza ki. Ha csak sóra van szüksége, olyan diétára fogom, hogy úgy néz majd ki, mint Lót felesége.

– Én csak azt mondom, amit vezető orvosok mondtak. Ha gúnyt akarsz űzni anyádból, hát csak tessék, Tom. Gondolom, könnyű célpont vagyok, egy öregasszony, aki életének legszebb éveit gyermekeinek áldozta.

– Mama, mért nem vállalsz állást és palackozol vétkeket? Eladhatnánk az összes olyan amerikai szülőnek, akik még nem tanulták meg művészi fokon, hogyan kell úgy csinálni, hogy a kölykeik mindig szarul érezzék magukat. Ezt biztos szabadalmaztathatnád.

– És akkor talán végre neked is lenne állásod, fiam – mondta Lila ridegen, miközben felállt székéből. – Hívjál fel, légy szíves, ha már meglátogattad Savannah-t. Hívhatsz az én költségemre is.

– Miért nem maradsz vacsorára, Lila? Még a gyerekeket se láttad – mondta Sallie.

– Majd akkor látogatlak meg, mikor Tom New Yorkban lesz. El akarom vinni a gyerekeket Pawleys Island-re néhány hétre. Persze, ha nem bánod.

– Nagyon jó lesz.

– Viszlát, fiam – mondta anyám. – Vigyázz a nővéredre!

– Viszlát, Anya – feleltem és felálltam, hogy megcsókoljam az arcát. – Mindig is vigyáztam rá.

Vacsora után Sallie és én segítettünk a lányoknak, hogy elkészüljenek a lefekvéshez. Aztán sétálni mentünk a tengerpartra. A világítótorony felé indultunk, mezítláb a parton megtörő hullámok tajtékjában. Sallie kézen fogott, én pedig zaklatottan és zavartan döbbsentem rá, milyen régen érintettem meg őt, milyen rég közeledtem úgy hozzá, mint szerető, vagy barát vagy ehhez hasonló.

Percekig csendesen sétáltunk, aztán hirtelen megálltam a vízben és magam felé fordítottam őt, kezemet a vállaira tettem.

– Hagyjuk itt Dél-Karolinát! Tűnjünk el innen! Ebben az államban nem kapok többet állást. Túl sok ember ismeri a Wingo nevet, és nem szeretik, ami hozzá fűződik.

Sallie lesütötte szemét és két kezébe fogta a kezem. De egyenesen rám nézett, mikor ezt mondta:

– Nem akarom elhagyni Charlestont, Tom. Nagyszerű állásom van és szeretem a házunkat, a barátainkat. Mért akarod még azt is eldobni magadtól, ami jó?

– Mert nekem már nem olyan jó, mert nem hiszek már abban, hogy itt élhetek.

– Én viszont hiszek a saját életemben.

– És te keresed a pénzt – mondtam, zavartan attól, milyen keserű a hangom, és milyen megbántottan férfias.

– Te mondtad, nem én, Tom.

– Sajnálom. Igazán nagyon sajnálom. Nem akarok New Yorkba menni. Még Savannah-t sem akarom látni. Dühös vagyok, iszonyúan dühös vagyok, hogy ismét megpróbálta. Mérgező vagyok rá, amiért ilyen örült, és amiért megteheti, hogy olyan örült legyen, amilyennek lennie kell. Irigylem az örültségét. De tudom, elvárja, hogy ott legyek, amikor kezd szétzabálni önmagát. Régi tánc ez, és én már minden lépését ismerem.

– Akkor hát ne menj – mondta Sallie és elhúzódott tőlem.

– Mennem kell, te is tudod. Ez az egyetlen szerep, amit igazán jól játszok. Az alkalmi hőst. A gáláns lovagot. Az állástalan Galahadet. Ez minden Wingo végzetes hibája. Kivéve mamát. Ő vacsorákat ad, amiket már hónapok óta eltervezett, és csöppet sem zavarja, hogy gyermekei öngyilkosságot kísérelnek meg.

– Oly sok mindenért hibáztatod a szüleidet, Tom. És hol kezdődik a saját felelősséged? Mikor veszed már saját kezébe az életedet? Mikor kezded már végre saját cselekedeteidért elfogadni a szemrehányást vagy a dicséretet?

– Nem tudom, Sallie. Fogalmam sincs róla. Azt sem tudom, mit jelent ez az egész.

Elfordult tőlem, megint folytatta útját felfelé a tengerparton, kevéssel előttem lépkedve.

– Ebbe tönkremegyünk, Tom.

– Tudom – vallottam be, miközben megpróbáltam utolérni. Megfogtam a kezét, és megszorítottam, de ő nem viszonzta. – Meglep, hogy nem vagyok jó férj. Valaha azt hittem, nagyszerű férj leszek. Bűbájos, érzékeny, szerető és figyelmes feleségem minden igénye iránt. Sajnálom, Sallie. Már régóta nem vagyok jó hozzád. És ez nekem is fáj. Jobb akarok lenni. Olyan rideg, olyan zárkózott vagyok. De esküszöm, megint jobb leszek, ha elhagytuk ezt az államot.

– Nem fogom elhagyni ezt az államot – mondta Sallie határozottan. – Tökéletesen boldog vagyok, hogy itt élhetek. Ez az én otthonom, ide tartozom.

– Mit akarsz ezzel mondani, Sallie?

– Azt akarom mondani, hogy ami boldoggá tesz téged, nem feltétlenül tesz boldoggá engem. Azt akarom mondani, hogy én is átgondolom a dolgokat. És én is igyekszem rájönni a dolgokra. Igyekszem rájönni, mi van köztünk. Mert már nem tűnik olyan jónak.

- Sallie, az idő nem alkalmas, hogy ilyet mondj.
- Luke óta nem olyan köztünk semmi, mint volt – mondta.
- Semmi sem ugyanolyan.
- Van valami, amit elfelejtettél megtenni Luke-ért, Tom.
- Mi volt az? – kérdeztem.
- Elfelejtettél sírni – mondta Sallie.

Végignézttem a tengerparton, a világítótorony felé. Aztán vissza, át a kikötőn, a James-sziget fényei felé.

Sallie folytatta: – A szomorúságodnak nincs határa. Áthatolhatatlan. Engem teljesen kiiktattál az életedből.

– Nem beszélhetnénk másról? – kérdeztem metsző élel a hangomban.

Sallie így szólt: – Rólunk van szó. Arról, hogy vajon szeretsz-e még engem.

– Épp az imént tudtam meg, hogy a nővérem megpróbálta megölni magát – kiáltottam.

Sallie keményen válaszolt: – Nem, azt tudtad meg épp most, hogy a feleséged úgy érzi, már nem szereted.

– Most mit akarsz, mit mondjak? – kérdeztem, de éreztem, hogy valami arra sarkallja, szüksége van rá, hogy elérje bennem a megfoghatatlant.

Közel állt hozzá, hogy könnyekre fakadjon, mikor így szólt:

– A szavak egyszerűek. Próbáld csak: szeretlek, Sallie, és nem hiszem, hogy akárcsak egyetlen napot is tudnék nélküled élni.

Volt azonban valami a szemében és hangjában, ami sokkal sötétebb üzenetet hordozott, ezért így szóltam: – Van még valami más is.

Sallie halkán sírni kezdett, hangja kétségbeesett és árulkodó is volt egyben. – Nem valami más, Tom – mondta –, hanem valaki más.

– Jézus Krisztus – üvöltöttem a Palms-sziget fényei felé. – Először Savannah, most meg ez!

De Sallie azt mondta mögöttem: – Hónapok óta ez első eset, hogy egyáltalán rám néztél. Meg kell mondanom, viszonyom van, csak hogy az én istenverte férjem észrevegye, én is élek.

– Ó, Jézusom, Sallie! Ó, nem, kérlek – suttogtam hátrahőkölve tőle.

– Megfelelő időben akartam neked elmondani. Nem örülök, hogy most kellett. De holnap elmész.

– Nem megyek el. Nem tudok így elmenni.

– Én meg azt akarom, hogy elmenj, Tom. Meg kell tudnom, meny-nyire komoly ez részemről. Valóságos-e, vagy sem. Még az is lehet, csak azért teszem, hogy téged bántsalak. Nem tudom biztosan.

– Megkérdezhetem, ki az?

– Nem. Még nem.

– Megígérem, nem csinálok semmi meggondolatlanságot vagy durvaságot. Legalábbis, míg vissza nem térek New Yorkból. Szóval szeretném tudni, ki az.

– Dr. Cleveland.

– Ó, nem! – üvöltöttem. – Az a nagyképű, elviselhetetlen seggfej! Krisztus szerelmére, Sallie, motorkerékpáron jár és tajtékipipát szív, egy istenverte tajtékipipát!

– Azért jobb, mint az a másodrendű kis csaj a futballszurkolókat lelkesítő csapatból, akivel heteygtél – válaszolta dühödten.

– Tudtam, hogy ezt fogod mondani! Tudtam, hogy az a nagy mellű, buta liba, aki elcsábított, még vissza fog térni és kísérteni fog egész életemben. Sajnálom, Sallie, annyira sajnálom! Olyan hülye voltam! Hülye, hülye!

– Jobban fáj, mint azt valaha is gondolnád.

– Esedeztem a bocsánatodért, Sallie! Most is esedezem. De már megtettem és Isten a megmondhatója, szenvedtem is miatta; térden állva ígértem meg, hogy soha többé nem teszek ilyet.

– Most már nem kell megtartanod az ígéretedet, Tom. Dr. Cleveland is szeret engem.

– Nahát, bravó, Dr. Cleveland! És elmondta *Doktor* Cleveland Mrs. Clevelandnek, annak a szomorú tehénnek?

– Nem, még nem. A megfelelő időpontra vár. Mindketten biztosak akarunk lenni a dolgunkban. Nem akarunk feleslegesen fájdalmat okozni a szeretettünknek.

– Nagy lelketek van. Hadd kérdezzek valamit, Sallie. Amikor a kis csipogód megszólal éjszaka és behívnak a kórházba megszámlálhatatlan sürgős eseteid valamelyikéhez, áthajtasz néha, hogy ellenőrizd a jóságos doktor tajtékipipáját is?

– Ez undorító, Tom, te is tudod.

– Azt akarom tudni, használtátok-e ilyenre is a varázscsipogót, Amerika seggfej orvosainak ezt a legszentebb és legvisszataszítóbb szimbólumát.

– Igen! – kiabálta felém. – Megtettem néhányszor, amikor nem volt más mód! És újból megtenném, ha nem lenne más módja!

Ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy megüssem, egy erőszakos apa szelleme lett úrrá véremben, éreztem, amint elhatalmasodik a szívem körül, kezeim ökölbe szorultak és egy pillanatig teljes erővel harcoltam az ellen a férfi ellen, aki joggal lehettem születésemnél fogva. Uralkodtam magamon, ismét száműztem apám szellemét. Ökölbe szorult kezeim ellazultak. Felsőhajtottam és azt kiáltottam:

– Azért tetted, mert kezdek elhízni, Sallie? Mondd, kérlek, hogy azért! Vagy mert kopaszodom? Vagy talán azért, mert megmondtam neked, kicsi a farkam? Tudod, Amerikában azon kevés emberek egyike vagyok, akik bevallják, hogy kicsi a pöcsük. Csak azért mondtam, mert mindig rosszul érezted magad amiatt, hogy kicsik a melleid.

– Nem is annyira kicsik a melleim.

– Az én szegény, önérzetében sértett péniszem sem.

Meglepődtem, mikor Sallie felnevetett. Volt valami ártatlan a humorérzékében, amin még élete legkomolyabb pillanataiban sem tudott uralkodni.

– Látod, van még remény, Sallie. Még mindig viccesnek tartasz. És véletlenül biztosan tudom, hogy mikor Cleveland utoljára nevetett, az közvetlen Woodrow Wilson elnökké választása után volt.

– Csak tizenegy évvel idősebb, mint mi.

– Hohó! Egy másik generáció. Utálom a motorozó öregembereket. Még a motorozó fiatalembereket is.

Sallie védekezően szipogott: – Rajong a motorokért. De csak a brit motorkerékpárokat gyűjti.

– Kímélj meg, kérlek, a részletektől! Ne mondd, hogy egy olyan pasasért hagysz el, aki tajtékpipákat és brit motorokat gyűjt. Jobban esne, ha egy cirkuszi tetovált férfiéért, egy vízhordó fiuéért vagy egy egykerekes biciklin karikázó törpéért hagynál el.

– Nem mondtam, hogy elhagylak, Tom! Azt mondtam, gondolkodom rajta. Találtam valakit, aki csodálatosnak tart engem.

– Csodálatos is vagy – nyöszörögtem.

– Ne beszéljünk erről többet ma este, Tom. Épp elég volt elmondani neked és semmiképp sem akarom tetézni a bajaidat.

– Haha! – nevettem vele keserűen és egy hullám felé rúgtam.

– Szóra sem érdemes, drágám!

Jó ideig nem szóltunk semmit. Aztán Sallie azt mondta:

– Vissza-megyek a házba, megcsókolom a lányokat és jó éjszakát kívánok nekik. Nem akarsz jönni?

– Majd később csókolom meg őket és kívánok jó éjszakát. Egy darabig még itt maradok. Át kell gondolnom mindent.

Sallie gyengéden mondta: – Nem tudom, mi történt. Nem tudom, mi történt azzal a harcos férfival, akihez feleségül mentem.

– Dehogynem, tudod – mondtam. – Luke, ennyi történt.

Hirtelen erősen átölelt, megcsókolta a nyakamat, de igazságérzetem teljes virágzásában férfi mivoltomra büszke és egyben rabszolgája is voltam; képtelen voltam viszonzni a csókot vagy bármi jelentőséget is tulajdonítani ennek a kegyeletteljes pillanatnak. Így hát Sallie, anélkül, hogy megcsókoltam volna, elindult a tengerparton a házuk felé.

Rohanni kezdtem, végig a parton. Először visszafogottan, türelmesen, de aztán kezdtem behúzni, kiengedtem, míg végül már sprinteltem, szakadt rólam a verejték, és levegő után kapkodtam. Ha meg tudom kínozni testemet, észre sem veszem, hogy különválnak a lélektől.

Futás közben jöttem rá a szomorú tényre, hogy izmaim elgyöngültek. Csak küszködtem, hogy növeljem a sebességet, és eszembe jutott, hogy valaha Dél-Karolina leggyorsabb összekötője voltam. Csakhogy a középiskolás meccseken sohasem sírtam. Most megfeszítve és kétségbeesetten rohantam, el a feleségemtől, aki szeretőt tartott, mert én kudarcot vallottam nála, mint szerető, el a nővéremtől, aki túl gyorsan nyúlt a borotvához, el az anyámtól, aki nem értette meg anyák és fiúk szörnyű históriáját. Azt hittem, elrohanok az egész történettől – Americana keserű, szörnyű kis darabjától, ami saját elbukott életem volt – vagy a történet egy új korszaka felé; lelassítottam, verejtékeztem, kimerültem. Aztán lassan elindultam a ház felé.

2

Egyfajta művészet az, ha kellőképpen tudjuk utálni New York Cityt. Én például tudom azt, amit egyetlen New York-i sem tudott, akikkel eddig találkoztam: hogy ezt a szigetet valaha mély és rendkívül nagy mocsarak, folyótorkolatok vették körül, hogy egy sós mocsár teljes kultúrája fekszik eltemetve az aszfalt sugárutak alatt. Nem szeretem az olyan nagyvárosokat, amelyek nem tisztelik saját mocsaraikat.

Nővérem, Savannah természetesen homlokegyenest ellentéte az én városok iránti megvetésemnek az ő hősies, de már perverz ragaszkodásával New York iránt. Savannah már jóval azelőtt tudta, hogy New York-i akar lenni, mielőtt eldöntötte, hogy verseket akar írni.

Tizenöt éves korában karácsonyi ajándékként előfizetést kapott nagymamámtól a *The New Yorker*-re. Minden héten lélegzet-visszafojtva várta, hogy a magazin soros példánya megérkezzen, aztán órák hosszat ült ott kacarászva és vihorászva a karikatúrákon, viccrajzokon. Nem sokkal azután, hogy elvégeztük a colletoni középiskolát, Savannah felszedte a sátorfáját és otthagyta Dél-Karolinát, a város felé vette útját. Szüleinek akarata ellenére tette ezt, nem kérte sem engedélyüket, sem jóváhagyásukat. Megvolt a saját élete, amit irányítson, és jól kigondolt terve volt, hogyan éljen. Nem kért tanácsot a garnélarák-halászoktól, sem a feleségeiktől, akik Dél-Karolina belvizei mellett akartak élni. Velük szemben ösztönszerűen tudta, hogy városi lánynak született és megtanult mindent, amit egy kisvárosról tudni kellett vagy tudni akart. New Yorkban mégis egy

nagyvárost választott, ahol egész életen át ébernek kell lenni és tanulni kell, egy nagyvárost, mely megérdemli az ő tehetségét.

Az első naptól kezdve beleszeretett a lüktetésbe, a küzdelmes életbe, az ötletek és humanitás áthidalhatatlan áradatába.

A kezdet kezdetétől fogva lírai volt, ha védelmeznie kellett New York kivételes nagyságát, mely szerinte tagadhatatlan és minden vitán felül álló volt. Én viszont nem így láttam és rögeszmésen vitakoztam vele.

– Sohasem éltél itt. Nincs jogod arra, hogy bármilyen véleményed mondj – mondta Savannah vidáman, mikor Luke és én először látogattam meg őt New Yorkban.

– Pekingben sem éltem soha – feleltem –, de lefogadom, hogy a város tele van kis sárga emberekkel.

– Biztos annak a sok autónak a kipufogógáza az oka, Savannah – állapította meg Luke, miközben a csúcsforgalom áradatát figyelte, amint a hidak felé haladt. – Elemészti az agysejteket. Aztán, ha az agysejtjeid már elpusztultak, kezdted szeretni ezt a szarfészket.

– Ki kellene próbálnotok, seggfejek. Ha egyszer elkapott benneteket New York, többé már semmi sem elég jó ehhez képest. Éreztétek ennek a városnak az energiáját! Hunyjátok csak le a szemeteket, hadd ragadjon magával benneteket!

Luke és én is lehunytuk a szemünket.

– Ez nem energia – mondta Luke. – Ez zaj.

– Nektek zaj – felelte Savannah mosolyogva –, nekem energia.

Kezdetben abból tartotta el magát, hogy felszolgálóként dolgozott egy vegetáriánus étteremben West Village-ben. Beiratkozott a New Schoolba is, felvette azokat a tárgyakat, amik vonzották, a többit kihagyta. Egy olcsó bérelt lakásban lakott a Grove Streeten a Sheridan Square-hez közel, és búbájosan kidíszítette. Egyedül küzdött meg a nyelv minden titokzatosságával és finomságával, árnyalataival, aztán kezdte megírni verseit, melyek egy szűk körben híressé tették őt, még huszonöt éves kora előtt. Szülei vonakodva és apokaliptikus jóslatokkal rakták őt fel az észak felé induló vonatra, fiaikkal bizalmasan közölték, hogy Savannah egy hónapig sem bírja majd a nagyvárosban. Mégis remekül alkalmazkodott New York ritmusához. New Yorkban lenni olyan, mint szerepelni egy New York-i rajzfilmben – írta első levelében, erre mindannyian kinyitottuk Savannah kedvenc magazinjának otthagyt példányait, hogy némi fogalmat mérítsünk életéről azzal, hogy egymásnak magyarázzuk a benne

talált vicceket. A viccrajzokból úgy gondoltuk, hogy a New Yorkiak sok okos, de titokzatos dolgot mondanak egymásnak a meghitt vacsorapartikon. Apám rá sem nézett a karikatúrákra, a hirdetések tanulmányozta, aztán hangosan kérdezte a családtól:

– Miféle népség ez egyáltalán?

Mikor Savannah első verseskötetét a Random House kiadta 1972-ben, Luke és én felhajtottunk New Yorkba, elmentünk a partikra és a felolvasásokra, amik együtt jártak a mű kiadásával. Savannah és én ott ültünk együtt az alácsüngő növények alatt, takaros íróasztala mellett, ő pedig „A rákász lánya” egyik példányát dedikálta nekem, míg Luke helyet keresett, ahol biztonságosan leparkolhat éjszakára. Savannah kinyitotta a dedikált oldalt és figyelte arcomat, amint olvastam: – Fivéremnek, Tom Wingónak, kinek szeretete és odaadása megszépítette hosszú utamat. Minden elismerésem csodálatos ikertestvéremnek. – Könnyek szöktek szemembe, mikor elolvastam a dedikációt és azon tűnődtem, hogyan születhetnek egyáltalán költemények a mi gyermekkorunkból.

– A futballisták nem sírnak – mondta nővérem és megölelt.

– Ez az egy kivétel – feleltem.

Aztán megmutatta nekem a *The New Yorker* legutóbbi számát 1972. március 7-i dátummal, mely kötetének címadó versét közölte a harminchetedik oldalon. Mindketten eszeveszetten visítotunk egymásnak, mikor Luke visszajött a lakásba. Aztán ő is üvöltözni kezdett. Kinyitotta az ablakot, fűgén kimászott a tűzoltólétrára és odakiáltotta a Grove Streeten minden embernek: – A kishúgom benne van a *The New Yorker*-ben. Halljátok, szarházi jenkik?

Aznap este hallgattuk meg Savannah első komolyabb fölolvasóestjét egy átalakított anglikán templomban a West Village-ben. Az Első Egyesült Péniszlikvidátorok vagy valami hasonló mániákus kékharisnya szervezet rendezte, amelyben annak idején Savannah is ténykedett. Húgunk első és leghűségesebb barátai egy feminista csoport tagjai voltak, akik Virginia Wolfot memorizáltak és fekete övet hordtak, esténként súlyt emeltek, a hétvégeken meg csak azért is a matrőzkocsmákat járták. De abban az időben furcsa korban éltünk, Savannah ezért elmagyarázta Luke-nak meg nekem, hogy óvatosan viselkedjünk a nőfelszabadítási mozgalom fasisztoid rohamosztagosaival. Savannah egyébként éppen militáns fázisában volt, ezért nem kis

bosszúságot okozott neki két medveszerű, déli mufurc bátyja. Mindig hangoztatta, mennyire fontos, hogy egy kicsit nőiesebben viselkedjünk, mi pedig valóban szinte a tökélyre vittük a pipiskedést, sőt eljátszottuk, hogy nincs egy vasunk se, nehogy Savannah-t zavarba hozzuk szörnyűséges barátai előtt. – Mindegyiküket a kanok tették tönkre – magyarázta. – Különösen a kegyetlen apák és a fivérek. El se tudjátok képzelni, milyen szörnyű dolog nőnek lenni Amerikában.

Ahogy elnéztük a jegyszédőnőket a templom előtt, tényleg igaza lehetett. Bár ezeket a véleményeket mindig gondosan titkoltuk előle, mert sikoltozva kérte ki magának, ha nem beszéltünk kellő tisztelettel a filozófiájáról, vagy esetleg nagyon maszkulin lett volna valamely megnyilvánulásunk. Férfiasságunk öntudatlanul áradt szét Savannah világában, ami azonban csak később zavart minket, mert akkoriban túlságosan egyszerű lelkek voltunk ahhoz, hogy megértsük, milyen természetű gondjai vannak hűgunknak a férfiak világával.

Amint beléptünk volna a templomajtón, Luke elkövette azt a hibát, hogy maga elé engedett egy csinos, értelmes arcú nőt. Egy déli fiúban ez ösztönösen működő udvarias gesztus. A hölgy villámgyors mozdulattal reagált: egyik kezével torkon ragadta Luke-ot, szabad kezének két karmos ujját pedig a szemgolyói alá mélyesztette.

– Még egy ilyen megmozdulás, seggfej, és kivajom a szemeit – mondta.

Luke nyugodt hangon, a két ijesztő köröm fenyegetésének tudatában válaszolt.

– Biztosíthatom, hölgyem, hogy még egyszer nem fogok előreenedni egyetlen magányos hölgyet sem New Yorkban.

– Nőt, seggfej – sziszegte a nő. – Nőt, nem hölgyet!

– Akkor nőt – javította ki magát Luke, mire a nő eleresztette és győzelmes léptekkel beviharzott az épületbe.

Luke a nyakát dörzsölgette, míg a nő el nem tűnt a szeme elől, majd suttogva megszólalt:

– Ebben a városban én most már egy grizzly medvét sem fogok magam elé engedni, Tom. Képzeld csak el, mi lett volna, ha rám van írva, hogy megjártam Vietnámot.

– Nem mintha nem szart volna rá, bátyó.

– Mindegy, valamit azért tanultunk, Tom. Ha New Yorkban kinyílik egy ajtó, akkor semmi udvariaskodás, hanem mindenkit félrelökve be kell rajta vágtatni. Így csinálják ezt errefelé.

Szinte tele volt a templom, amikor Savannah megjelent a közönség előtt. Egy furcsa, szakállas pasas mutatta be, aki poncsót viselt, baretsapkát és szandált. A programfüzet szerint a Hunter College „Költészet, forradalom és orgazmus” kurzusának előadója. Első látásra megutáltam, de amikor megszólalt, megváltoztattam a véleményem, olyan szívhez szólóan beszélt Savannah-ról. Mesélt a gyerekkoráról a szigeten, rákász apjáról, világszép anyjáról, a családi tigrisről, a borbély nagypapáról, aki Bibliával is házalt, a nagymamáról, aki temetői beszédek mellett a sír mellett. Ezután a pasas Savannah stílusát dicsérte, szenvedélyes líráját, a természetközelséget, a női lélek virtuóz ismeretét. Azzal engedte át a hűgünknek a terepet, hogy mindez elképesztő egy olyan fiatal nőtől, aki szinte egész eddigi életét egy szigeten töltötte.

Savannah-t hűvös, ám udvarias taps fogadta és Luke bátyám velőtrázó kurjantása és dobogása, ahogy megpillantotta a kis hűgát szökén, félénken és éterien.

Mindig szerettem a hűgom hangját, amely úgy csilingelt, mint egy harang a zöld táj felett. Minden szót megfontoltan ejtett ki, mintha egy gyümölcsöt ízlelne. Verseinek szavai mintha legbensőbb, legilatozóbb gyümölcsöskertjéből származtak volna.

Először alig lehetett hallani, annyira megilletődött a figyelemtől. Lassan azonban elragadta a nyelvé, az ő nyelve, hangja megemelkedett és önbizalommal telítődött. Savannah Wingo egyetlen rohammal vette be ezt a West Village-i kulturált, utcán megkeményedett New York-i hallgatóságot. Minden verset kívülről ismertem, s ahogy mozgott a szám, újra átéltem közös életünk kalandjait, és éreztem a költészet természetfeletti hatalmát a Hudson folyó, az Empire State Building fölé emelkedni, amint visszarepít bennünket Dél-Karolina lankáira, ahol ez a szépséges lány a szomorúságra született, ahol mindez a sok vers született a sötétségből, arra várva, hogy a költő elhozza őket ennek az együtt lélegző közönségnek.

A műsor felénél tarthattunk, amikor Savannah végighordozta tekintetét a közönségen. Észrevette Luke-ot és engem, ahogy ott ülünk öltönyösen, nyakkendősen a tizenötödik sorban. Elmosolyodott és intett, mire Luke odaszólt neki:

– Bravó, Savannah, jól adod, szépségem! – S a hallgatóság fölnevetett.

– A két fivérem, Luke és Tom azért jöttek föl Dél-Karolinából, hogy ezt a műsort meghallgassák. A következő verset nekik ajánlom.

A nő, aki Luke szemét akarta kinyomni, nem messze tőlünk foglalt helyet észrevétlenül. Csak amikor Savannah kérte, hogy álljunk föl, akkor vettük észre. Luke kezeit a feje fölött összekulcsolva köszönte meg az udvarias tapsot, aztán odahajolt a nőhöz: – Ugye ezt nem gondolta volna, mi, seggfej?

Úgy kellett visszarángatnom a helyére. – Most aztán vigyázhatsz a szemedre – súgtam neki. – Nem baj, majd beszerzünk egy vakvezető kutyát.

Ezután Savannah még közel egy órán át fölolvast, s ebben minden benne volt. A szegény dél-karolinai szülők lánya a colletoni mocsarakban mezítlábavza nőtt föl, az évszakok változását a garnélák vándorlásán, a vadparadicsom érésén mérte, s aki már korán elhatározta, ő más lesz, mert megérezte magában a nyelvet, amelyet a baglyoktól, a vizeken éneklő gólyáktól tanult. Az utolsó versek már összeomlásairól, a démonjairól, az őrültségéről szóltak szívszorító fájdalommal, de még a démonokat is valami kimondhatatlan szépséggel ruházta föl. Meglehet, ez új lehetett a New York-iak számára, de nekünk, akik tanúi voltunk a szavak vajúdásának, nem. Folyó menti házunkban a saját szemünkkel tapasztaltuk egy költő felnövést.

Míg az utolsó nagy vers szavaira figyeltem, visszatérő álmom jutott eszembe, ahogy Savannah-val együtt úszunk anyánk méhében – ahogy kialakul a két szív, ahogy megmoccannak ujjaink, a két pár kékes szemkezdemény egymás felé fordul, s a félig kialakult agyak megérik a másik jelenlétét. Azt álmodtam, hogy volt egy pillanat, amikor az élet előtti életben, az anyaméh biztonságában megvilágosodott előttünk valami, amit csak az ikrek ismerhetnek. Savannah felém fordult és azt mondta: – Helló, Tom! – Mire én, aki már akkor hozzászoktam a csodákhoz, azt válaszoltam: – Helló, Savannah! – S innentől kezdve transzcendens boldogsággal vártuk, hogy megszülessünk végre, hogy elkezdődhessék végre az egész életen át tartó párbeszéd, csak azt nem tudtam, mennyit hoz magával húgom ebből a hosszú ideig tartó sötétségből. Hiszek az ikrek közti kapcsolatban, ebben a tökéletes, emberfeletti kötelékben.

Amikor Savannah befejezte, percekgig tartó tapsvihar köszöntötte. Úgy kellett Luke-ot visszahúznom, nehogy előrerohanjon és a vállán hozza végig a templom hajóján az est fénypontját. Megelégedett tehát néhány dobhártyaszaggató füttyel és bekiabálással. Én pedig, aki a család legfőbb érzelgője vagyok, lehajoltam, mintha a cipőm kötném be, és nyakkendőmmel letöröltem a könnyeim.

Később mindig boldogan gondoltunk rá, hogy mi is ott voltunk azon a márciusi estén, s tanúi lehettünk, hogy Savannah győzelmesen bevonul a New York-i költészeti panteonba, ebbe a kegyetlen farkastörvények szerint élő szubkultúrába. New York is megszépült a szemünkben arra az éjszakára, amikor a Coach House-i vacsora után sokáig fennmaradtunk, ittunk, csevegtünk a barátaival, földobott bennünket a tudat, hogy egy dél-karolinai lány el tudta juttatni mondanivalóját e köben élő emberek szívébe.

Ha másnap hazautaztunk volna, talán meg is tudtam volna szeretni a várost. De Savannah nagyon szerette volna megmutatni, miért szereti New Yorkot, és miért nem képes innen hazajönni többé. Elmentünk egy nagyáruházba, megnéztünk egy baseballmeccset, fent löncsőltünk az Empire State Building tetején. Megmerített bennünket mindenben, amit élvezetesnek, a New York-i életre jellemzőnek gondolt. Ám létezett egy másik New York, sötét és kiszámíthatatlan, amivel Savannah nem számolt, amikor erőltetett menetben körbevezényelt minket a Manhattanen.

A Village-ben jártunk a Nyugati 13. utcánál, amikor képet kaptunk a város csúnyábbik, ám nem kevésbé jellemző arcáról. Láttuk, amint egy idős asszony jön lefelé a lépcsőn, szinte minden lépésnél megpihenve, hogy vénséges pudlija utol tudja érni. Volt valami zavartalan nyugalom emberben, állatban egyaránt. Amikor az asszony leért a járdára, nem is vette észre, hogy feltűnik a háta mögött egy férfi, s nekünk sem volt időnk, hogy odakiáltsunk neki. A férfi profi volt, tudta, mit akar. Megragadta a két fülbevalót, s egy mozdulattal úgy rántotta ki a nő füléből, hogy az térdre esett. Aztán megragadta a nyakláncot és letépte a nyakából. A nő füléből ömlött a vér és ordított. A férfi belevágott az arcába. Aztán tettetett nyugalommal, minden sietség nélkül elindult, magára hagyva áldozatát. Ám elkövetett egy súlyos taktikai hibát. Útja pontosan keresztezte a két dél-karolinai Wingo fiú útját.

Sokféle szörnyű élményben volt részünk vidéki neveltetésünk során, azt azonban tudtuk, mit érdemel egy ilyen fickó. A férfi laza futásba kezdett, amikor megpillantotta, hogy elé akarunk vágni és meghallotta Savannah rendőrautót megszegyenítő sikoltozását. Luke széles ívben elé került, nehogy más irányban menekülhessen. Én egy pillanatra hallottam, hogy eltörik egy üveg a hátam mögött. A támadó kést rántott, hallottam, ahogy kipattintja, láttam megcsillanni a fényt rajta, amint közelítettem feléje.

– Szétváglak, a kurva anyád! – ordította a rabló, aztán előre-nyújtott kézzel felém rohant. Én egyetlen mozdulattal kihúztam a nadrágból az övem, a csuklómra tekertem, hogy csatja a levegőben himbálódzot. A pasas a torkomat vette célba késével, én azonban félreléptem és megrendítettem a szíjat. A csat teljes erővel a szeme alá csapódott. Felordított, elejtette a kését, majd arccal egy Thunderbird motorházára zuhant, amikor fejfel teljes erővel bele-rohantam a gerincébe. Luke megragadta a haját és módszeresen a kocsni egyre horpadó motorháztetőjébe verte az orrát. Ekkor már hadonászó emberek csoportja vett körül bennünket, akik legszívesebben szétszedték volna a rablót, mielőtt a rendőrség kiszáll. Savannah egy törött kólásüveget szorított a fickó nyakához, amikor a távolban meghallottuk a rendőrautó szirénáját. Az öregasszony, akit a szomszédai támogattak, összegörnyedve sírt, miközben kutyája szelíden nyalogatta vérvő füleit.

– Szép a városod, Savannah – jegyezte meg Luke, és nagyot rántott a rablón. – Kibasozottul szép.

– Bárhol megtörténhetett volna – felelte védekezően Savannah. – Ezzel együtt a legnagyobb város a világon.

– Erről talán kérdezd meg az öreg hölgyet, jó?

Minden utcasarkon valóban valami meglepőt kínál ez a város, hol csodálatosat, hol iszonytatót. New York a számtalan történet és a számtalan idegen városa. Az egész emlékezetes hét alatt, amelyet együtt töltöttünk, képtelenek voltunk rávenni Luke-ot, hogy ne segítsen minden részegen, akibe csak belebotlottunk. Luke azonban módszeresen odament minden kapualjban görnyedő, hányástól bűzlő nyomorulthoz, fölállította és, letisztogatta őket, miközben ki is oktatta őket, hogy éljenek egészségesebb életet, aztán belecúsztatott egy dollárt a zsebükbe. Savannah ugyan biztosította, hogy ebből azonnal megint ital lesz, amint kótyagosan magukhoz térnek és bambán rámerednek a csodás eredetű pénzre.

– Ezek tökéletesen boldogok így – magyarázta Savannah. – Ezt egy rendőrtől hallottam, amikor először én is segíteni akartam nekik.

Luke azonban rendíthetetlenül minden részeghez odament, egészen addig, amíg egy nap a Hetedik sugárút egyik kis parkjában egy padon heverő kamaszgyerek nem reagált a szavaira. Luke megérintette, s akkor vettük észre, hogy már órák óta beállt a hullamerevség.

Egy fecskendő volt a zsebében, s egy Észak-Karolinában kiállított jogosítvány.

– Ő aztán tényleg tökéletesen boldog, Savannah – jegyezte meg Luke, amikor a mentő elszállította a tetemet.

A fiú sokáig kísértette Luke-ot. Természetellenesnek tartotta, hogy egy déli ember megéljen a Hudson-folyó mentén. Egy délinek drámai változásokat kell megélnie, hogy New York-i lehessen. Egy reggel kávé és keksz mellett fejtette ki nekünk erről a nézeteit.

– Egy pisztrángból soha nem lesz villamos, Savannah – magyarázott a hűgünknek, miközben a keksszel rámutatott. – Nem arra való, majd meglátod. Megpróbálhatod elhítenni, hogy New York-i vagy, de a csontod velejéig déli maradsz.

– Bátyó, a vörös nyakú déli filozófus – jegyezte meg Savannah, miközben újratöltötte a csészét.

– Nem szégyellem, hogy vörös nyakú vagyok – szólott Luke. – Egy a különbség, hogy azok gyűlölik a niggereket, meg mindent, ami más. Én nem utálok senkit. Talán csak a New York-iakat, mind a nyolcmilliót. Hagyják az embereket a hányadékukban fetrengeni a kapujuk előtt, vagy a kissrácokat elhagyatva elpusztulni egy padon. Az ilyen embereket nem értem.

– A barátaim nem tetszenek, Luke?

– Velük semmi baj, Savannah. Nem szuperek ugyan, de nincs velük bajom. De látom, hogy néznek Tomra meg rám. Szabályosan meglepte őket, hogy tudunk beszélni. Az a fazon, aki a fölolvadás előtt bemutatott, mindannyiszor elnevette magát, amikor csak kinyitottam a szám.

– Tetszett neki a déli akcentusod. Meg is mondta nekem később. Azt mondta, olyan, mintha moziban volna.

– Semmi mozi! Luke Wingóról beszélt, aki meg tudja ítélni, hogy az a fickó életében nem fogott még halat a kezében, hacsak nem fagyasztva a szupermarketben.

– Ő költő és értelmiségi, Luke – mondta Savannah, s látszott rajta, hogy egyre jobban kétségbeesik. – Nem az a munkája, hogy halat fogjon.

– De nem is az, hogy kinevesse azt, aki halászik. De mi baja van egyébként? Olyan furcsán használja a kezét.

– Ő homoszexuális, Luke. Sok barátom az.

– Ez nem valami vicc? – kérdezte Luke rövid hallgatás után.
– Szóval olyan fickó, aki pasasokkal csinálja?

– Így van.

– Miért nem mondtad ezt előbb, Savannah? – csattant föl izgattottan Luke. – Egész érdekes lett a szememben az a fickó. Sosem hittem, hogy szemtől szembe találkozom egy ilyennel. Lett volna néhány kérdésem hozzá, persze tudományos.

– Hála a jó istennek – nyögtem föl –, hogy nem szóltál neki előbb, Savannah.

– Luke, ez privát dolog – mondta Savannah.

– Még hogy privát ügy! Szarik ez arra.

– Ezt meg honnan szeded?

– Onnan, hogy hol él. Ebben a rohadt New Yorkban. Ilyen helyen nem él olyan ember, aki magánéletre vágynak.

– Akkor nem értesz semmit, Luke. Éppen az olyan emberek költöznek New Yorkba. Itt aztán megdughatsz egy orangután vagy egy törpepapagájt, senki sem törődik vele.

– Ha majd törpepapagájjal akarok vagy mondjuk egy kilós kenyérral, akkor majd szólok, hogy keress egy lakást, kishúgom. Mert abban igazad van, hogy ilyesmit nem lehet a jó öreg Colletonban csinálni. Én nem szeretném, ha te is ilyen furcsa ember lennél, neked tudnod kell, honnan jöttél.

– Gyűlölöm a helyet, ahonnan jöttem, Luke. Azért jöttem New Yorkba, hogy elmeneküljek a múlt elől. Azért szeretem ezt a várost, mert semmiben nem emlékeztet Colletonra.

– És Luke, vagy én, mi emlékeztetünk a gyermekkorodra?

– Ti a gyerekkorom jó oldalaira emlékeztettek – felelte lázas gyorsasággal.

– Akkor zabáljunk sós szalonnát és rúgjunk be!

– Ettől nem változik meg a múlt – felelte Savannah. – Ti mit csináltok a múlttal? Miért csak nekem fáj?

– Én nem gondolok rá, Savannah – feleltem. – Mintha soha nem is lett volna.

– Én viszont, amíg nem rakom a helyére, addig nem tudok mit kezdeni az életemmel. Nekem elbaszta az életemet, Luke. Elbaszta, Tom! Folyton képekkel és hangokkal küzdök. Nem csak verseket írok a démonokról. Mióta New Yorkban élek, pszichiáter kezel.

– Azért, mert ezt a szart eszed – jegyezte meg Luke, a kekszre mutatva. – Énnekem folyton ment az ilyesmiktől a hasam Vietnamban.

– Kérlek, Luke – szóltam közbe. – Savannah nem a hasmenésről beszél!

– És honnan tudod, hogy az elmebetegség nem az agymenéstől van, nagyfiú? Valami megguggyan, s a szervezetnek ezer lehetősége van, hogy ezt a tudomásodra hozza. A test egység, olyan egység, amire figyelni kell.

Utolsó éjszakánkat töltöttük New Yorkban, amikor alvásomból arra riadtam föl, hogy hangokat hallok Savannah szobájából. A bátyámmal a nappaliban a földön aludtunk, s az utcai lámpa halványan besűrödött a kinti ködből. Hallottam, ahogy a húgom rémült hangon ismét a titkos látogatóihoz beszél. Fölkeltem és bekopogtam. Nem kaptam választ, így beléptem.

Savannah az ágyán ült és a szemközti falhoz intézte a szavait. Láthatóan még akkor sem vett észre, amikor eléje álltam. Ajkai remegtek, a nyál kicsordult a szája szélén, s én csak figyeltem, miket beszél.

– Nem! Nem csinálom meg. Még a kedvedért sem. Sőt a kedvedért a legkevésbé. Kérlek szépen, hagyj békén! Soha ne is gyere vissza! Nekem dolgoznom kell, de ha hangok vannak a házban, attól nem tudok.

Odaléptem mellé és megérintettem a vállát.

– Savannah – kérdeztem –, mi baj?

– Megint itt vannak, Tom. Mindig visszajönnek.

– Ki jön vissza? – kérdeztem, majd leültem mellé az ágyra és egy papír zsebkendőben letöröltem a száját.

– Akik bántanak. Én látom őket, Tom. Te nem?

– Hol vannak, kedvesem?

– A falnál. Meg itt, az ablaknál. Én olyan tisztán látom őket, hogy mellettük te nem vagy valóságos. Te nem hallod, miket visítanak felém? Megint nagyon rossz lesz, Tom! Harcolnom kell velük. Amíg itt vannak, nem tudok írni. És hosszú ideig maradnak, és bántanak.

– Kik ők, Savannah? Mondd el, kik ők!

– Ott – a falra mutatott –, ott lógnak.

– Az csak a fal. Ott nincs semmi, kedvesem. Megint hallucinálsz, hidd el!

- Beszélnek hozzám, kiabálnak. És milyen szörnyűségeket!
- De hogy néznek ki? Mondd el, hátha tudok segíteni.
- Ott – mondta, miközben remegő teste hozzám simult. – Angyalok. Véresre verve. Ott lógnak. Tucatnyian és kiabálnak. Meg beszélnek. Beszélj hozzám, Tom! Beszélj, kérlek, fojtsd beléjük a szót!
- Beszélek, Savannah. Figyelj rám! Ők csak a fejedben léteznek. Nincs itt senki a szobában. Csak benned élnek. Ezt mondogasd magadban és akkor le tudod győzni őket. De ehhez idő kell.
- Mi történt akkor a házban, Tom?
- Ne gondoldj rá, Savannah! Semmi sem történt. Akkor is képzeledtél.
- Pedig itt vannak, Tom. Az ajtónál. Mind kihúzza a nadrágszíját és kiabál. Koponyafejük. És ordítanak. Nem bírom! Mondd, hogy csak képzelődöm, Tom! Hadd halljam a hangodat! Itt nyögnek, visítanak és szarnak.
- Mióta hallasz ilyesmit, Savannah? – kérdeztem elrémülve.
- Régen csak láttad őket. Biztos, hogy hallod is őket?
- Itt vannak a kutyák is. Nagy, fekete kutyák, az angyalok elhallgatnak. A tigris is csöndben marad. A dobermannok a világ urai, Tom. Ha ők jönnek, az a legrosszabb. Bántani akarnak, Tom.
- Senki nem fog bántani, Savannah. Itt vagyok veled. Nem hagyom, hogy bántsanak. Ha közelítenek, istenemre megölöm őket. Elég erős vagyok. Nagyon sajnállak, kedvesem. Bárcsak velem történne ez az egész! Én biztos megtisztítanám a szobát a kutyáktól meg a tigrisektől.
- Te nem tudod, milyen az, amikor előjönnek ezek a dolgok, Tom. Kemény harc árán lehet csak megszabadulni tőlük. És mindig bántani akarnak.
- Kérlek, mondd el, hogy néznek ki és honnan jönnek. Nem tudok másként segíteni. Én soha nem hallucináltam. Olyanok, mint az álomképek?
- Rosszabbak, sokkal rosszabbak. De valahogy mégis olyanok. Csak tudod, hogy nem alszol, és tudod, hogy azért jönnek, mert rosszul vagy, és nincs hatalmad rajtuk. Ha megérik, hogy meg akarsz halni, jönnek, és harcolnod kéne, de nincs erőd. Megpróbálom a dolgot eltagadni, különösen előled meg Luke elől. De ma éjjel megint megjelentek. Amikor jöttünk haza a ködben. Angyalok lógtak a lámpaoszlopokon, aztán elkezdtek nyögni, kiabálni. Egyre többen

lettek. Ott lógtak minden ablakban, és mindegyik vérzett. Már hetek óta tudom, hogy jönni fognak. Nem kellett volna vállalnom azt a fölolvast. Túl sok erőmet vette el és most nem tudok megküzdeni velük.

– Nem erő kérdése. Nekem van bőven. Csak azt mondd meg, hogy csináljam? Számomra nem valóságosak, és nem értem, számomra miért.

– Mindegyik nevet rajtam, ahogy hozzád beszélek, Tom. A dobermann azt mondja: „Nem tud segíteni rajtad, mint ahogy senki sem. Senki sem hiszi el, hogy valóságosak vagyunk, mert mi mind a tiéd vagyunk. Újra itt vagyunk. És megint eljövünk. Megint. Amíg csak velünk nem jössz magad is.”

– Ne hallgass rájuk, Savannah! A betegség beszél belőled. Így jön föl a fájdalom a felszínre. De itt vagyok én. Tapints meg! Én vagyok az! A hangom pedig olyan hang, amely szeret téged.

Felém fordult, ömlött az arcáról a verejték, a szeméből sütött a szenvedés. – Nem, Tom, nem bízom a hangodban.

– De miért?

– Mert mindenféle hangokat használnak. Emlékszel, amikor először vágtam föl az ereimet?

– Hát persze.

– Akkor is hangokat használtak. Jöttek a fekete kutyák, megtelt velük a szoba. Belevicsorogtak az arcomba a szörnyű fogaikkal. Egy kivételével. A jó kutya kivételével. Ő szólt hozzám, de nem a saját hangján. Szerettem azt a hangot, de akkor nem.

– Kinek a hangján szólt, Savannah? Egy szót se értek!

– Azt mondta: „Azt akarjuk, hogy öld meg magad, Savannah. A családod érdekében, mert szeretsz minket.” Anya hangján szólt hozzám.

– De nem anya volt!

– Nem, mert rájöttem a trükkre. Aztán apa hangján mondta, hogy öljem meg magam. De nem ez volt a legrosszabb. A jó kutya egészen a számhoz hajolt és a számomra legkedvesebb hangon szólalt meg. „Öld meg magad, kérlek! Hogy ne szenvedjen többé a család. Ha szeretsz minket, Savannah, fogd meg azt a borotvát! Én majd segítek.” Így vágtam először föl az ereimet, Tom. Akkor még senki nem tudott a hangokról. Hogy is mondhattam volna el akárkinek Colletonban, hogy hallucinálok!

– Most nem tehetsz kárt magadban, ugye most nem hallgatsz rájuk?

– Nem. De egyedül kell megküzdenem velük. Most tovább maradnak, de tudom, mit kell tennem. Most menj vissza aludni! Ne haragudj, hogy fölébresztettelek!

– Nem, addig maradok, amíg el nem tűnnek.

– Egyedül kell megküzdenem velük, Tom. Ez az egyetlen lehetőség. Kérlek, menj aludni! Most már sokkal jobban vagyok, hogy beszélgettünk.

– Bárcsak tehetnék valamit, de nem tudom, hogy kell olyan dolgokkal megküzdeni, amiket nem is látok!

– Én viszont tudom – felelte a lány. – Mert tudnom kell. Jó éjszaka! Nagyon szeretlek.

Magamhoz szoritottam és megcsókoltam. Letöröltem az arcáról a verejtéket és megint megcsókoltam.

Amikor kifelé mentem, láttam, ahogy nekifeszíti a hátát a párnának és farkaszemet néz a szobát betöltő démonokkal.

– Savannah! Még valamit. Az a hang, amit utoljára hallottál, az kié volt?

Rám nézett, a bátyjára, az ikertestvérére.

– Ez volt a legkedvesebb, de a legszörnyűbb mind közül, Tom. A tied. Az a hang, amelyet a legjobban szeretek.

Amikor visszamentem a nappaliba, Luke a falnak támaszkodva cigarettázott és Savannah ajtajára meresztette a tekintetét. Intett és én odamentem hozzá, leültem mellé.

– Mindent hallottam, Tom – suttogta, miközben karikákat fűjt a szoba másik sarkában lévő páfrány felé. – Tisztára meg van bugygyanva.

– Majdcsak túlteszi magát rajta – suttogtam vissza dühösen, amiért ilyen durván fogalmazott.

– De miért nem hallgat rád, hogy nincs ott semmi?

– Mert van, Luke. És ez a lényeg.

– Nincs ott semmi. Ez csak megint ez a pszichológus-baromság. Szerintem a huginak még tetszik is.

– Mintha csak anyával beszélnék.

– Halálra rémülök tőle, amikor ilyen. Kifutnék a világból, amikor a falakhoz beszél. Mintha valaki egész más lenne. Aztán az egészet

rákeni apára meg anyára, hogy olyan kurva rossz szüleink voltak. Mi miért nem látunk kutyákat a falon?

– És te biztos vagy ebben?

– Mi nem vagyunk örültek, Tom! Normálisak vagyunk, különösen én. Te néha búskomorságba esel, de ez azért van, mert olyan sokat olvasol. Szerintem holnap vigyük haza a lányt Colletonba. Elviszem magammal rákászni, a sós levegő kitisztítja a fejét. És persze a kemény munka is. Az ember nem ér rá buggyantkodni, amikor rajzanak a garnélák. Savannah az élő példa, hogy a versírás meg a sok olvasás az ember agyára megy.

– Te meg, hogy a rákászat is az agyára mehet – suttogtam dühösen.
– A húgunk beteg, Luke. Mintha agyrákja lenne vagy valami ilyen szörnyűség. Világos?

– Ne légy rám dühös, Tom, nagyon kérek! A magam módján megpróbálom megérteni a dolgot. Valahogy jobban érezném magam, ha a közelünkben lenne. Ha velem élne, én segíthetnék rajta. Tényleg azt hiszem, hogy tudnék.

– Említette azt a bizonyos napot a szigeten.

– Hallottam. Azt kellett volna monddjad, hogy soha nem történt semmi ilyesmi.

– Mondtam.

– Anya is azt mondta.

– Anya azt is mondta, hogy apa sose vert minket. Meg hogy déli arisztokrata családok leszármazottai vagyunk. Millió olyat mondott, ami nem volt igaz, Luke.

– Nem is nagyon emlékszem arra a napra.

Megragadtam a bátyám vállát, odarántottam magamhoz és dühösen a fülébe sziszegtem: – Én viszont mindenre emlékszem, Luke. Minden apró részletre, mint ahogy az egész gyerekkorunk minden apró részletére. Mocskos hazug voltam, amikor azt mondtam, hogy nem emlékszem.

– Megesküdtél, hogy soha nem beszélsz róla, mint mindenki. A legjobb, ha elfelejt bizonyos dolgokat az ember. Én nem akarok emlékezni arra, ami történt. Nem akarok beszélni róla, a legkevésbé Savannah-val. Nem tudok rajta segíteni és tisztában vagyok azzal, hogy ő semmire sem emlékezik.

– Oké – mondtam. – De nem tehetsz úgy, mintha semmi sem történt volna. Az egész családuknak mindig ezt tette és mekkora árat fizettünk azért, mert nem mertünk szembenézni az igazsággal!

– Szerinted Savannah is azért ilyen? – kérdezte Luke az ajtó felé biccentve. – Amikor a kutyákkal meg az angyalokkal beszél? Meg amikor befekszik a diliházba? Szerinted ő így néz szembe az igazsággal?

– Nem hiszem, hogy ő jobban szembenézne, de talán nem tudja olyan jól elfojtani ezt, mint ahogyan mi.

– Azért örült meg, mert ír.

– Attól örült meg, amiről írnia kell. A gyerekkoráról ír, amit a legjobban ismer a világon. Miről kéne írnia? Zulu kamaszokról, eszkimó narkósokról?

– Olyasmiről, ami nem okozna neki fájdalmat, és nem csalná elő a kutyákat.

– Arról ír, amiről írnia kell, Luke. Ez a költészetének forrása.

– Én akkor is félek, Tom. Egy szép napon végez magával.

– Pedig erősebb, mint gondolnád. És még sok verset meg akar írni. Ez tartja életben. Most pedig aludjunk! Hosszú az út, sokat kell vezetnünk holnap.

– Nem hagyhatjuk így itt.

– Szeretném, ha tudnád, így kell itt hagynunk. Mert neki ilyen az élete.

– Én is szeretném, ha tudnál valamit, Tom. És nagyon nyisd ki a füled! Én nem tudom, mi baja Savannah-nak. Lehet, hogy soha nem fogom megérteni. De legalább annyira szeretem én is, mint te.

– Tudom, Luke. És Savannah is tudja.

3

Kilenc év telt el azóta, hogy New Yorkban tanúi voltunk Savannah sikeres felolvasóestjének Greenwich Village-ben. Három teljes éve már, hogy mi, az elválaszthatatlan ikrek egyetlen szót nem váltottunk egymással. Nem tudtam még a nevét sem kiejteni sértettség nélkül. Alig tudtam úgy gondolni az utolsó öt évre, hogy ne kapjak dührohamot. Az emlékek lidérces képek formájában törtek rám, amikor taxival áthajtottunk az Ötvenkilencedik utcai hídon Manhattanbe, mint az *Alice Csodaországban* lovagja, hogy szokásomhoz híven összerakjam széthullott nővéremet.

Savannah pszichiáttere bizonyos dr. Löwenstein volt, aki a keleti 70-es utcák egyikében egy elegáns klinkertégla épületben rendelt. A váróban minden csupa bőr volt és gyapjú. A nehéz hamutartókkal akár mókusokat lehetett volna ölni. Két egymással szemközti falon modern festmények lógtak, amelyek maguk is képesek lettek volna skizofréniát kiváltani. Mintha a Rohrschach-teszt tintapacáit helyezte volna a festő egy liliommezőre. Rámeredtem arra, amelyik a titkár nő mögött lógott, mielőtt megszólaltam volna.

– Valaki tényleg képes volt ezért pénzt kiadni? – kérdeztem a tökéletesen a helyhez illő fekete nőtől.

– Még hozzá háromezer dollárt. A műkereskedő szerint ez ingyen volt – válaszolta metsző hangon a nő anélkül, hogy fölnezzet volna.

– És a festő ledugta az ujját a torkán és azt kente a vászonra, vagy esetleg valódi festéket használt?

– Meg van beszélve? – kérdezte.

– Igen, hölgyem. A doktornő háromra vár.

– Nos, Mr. Wingo – mondta a nő, miután megnézte az előjegyzési naptárat, majd alaposan végigmért –, itt kíván éjszakázni? Ez ugyanis nem szálloda.

– Nem volt már időm arra, hogy a nővéremnél lerakjam a poggyászsom. Ugye nem baj, ha itt hagyom addig, amíg benn vagyok?

– Hová valósi? – kérdezte a nő.

Kísértést éreztem, hogy azt feleljem, a kaliforniai Sausalitóból jöttem. Mindenki szeretettel fogadja az embert, ha Kaliforniából érkezik, de valami szomorú megvetés illeti, ha bevallja, hogy Délről jött. Volt olyan is, amikor megmondtam egy feketének: Dél-Karolinába való vagyok, szinte mintha nekem akart volna esni. Mintha rajtam akarta volna megbosszulni őseit, akiket Afrikából raboltak el.

– Dél-karolinai vagyok – feleltem aztán.

– Ne haragudjon! – mondta a nő mosolyogva, de most sem nézett föl.

A Bach-muzsika, amely megtöltötte a helyiséget, lassan belém hatolt. Becsuktam a szemem, megpróbáltam elengedni magam, s szívverésem mintha le is lassult volna. Enyhén megsajdult a fejem, mire kinyitottam a szemem, s arra gondoltam, vajon csomagoltam-e magamnak aszpirint. A polcon könyvek sorakoztak, s amikor a Bach-concerto véget ért, s egy Vivaldi-mű kezdődött el, fölálltam és odamentem. Válogatottan jó könyvgyűjtemény volt, amelynek nem egy darabját a szerző dedikálta is. A legfelső polcon megpillantottam Savannah második verseskötetét. *A hullámok hercegét*. Kinyitottam az ajánlásnál, s kis híján elsírtam magam.

Az ember csak kíváncsi, de a döntés Istené,

Mikor kell megölni a hullámok hercegét.

Amikor fölnéztem a könyvből, láttam, hogy dr. Löwenstein néz rám rendelője ajtajából. Drága ruhát viselt, fekete szemét nem festette. Lefüggönyözött szobájában, miközben a háttérben áradt a Vivaldi-zene, a nő torokszorítóan gyönyörűnek tűnt, a tipikus New York-i öntudatos nőstény oroszlán. Magas volt, fekete hajú, lerítt róla, hogy kitűnő nevelést kapott.

– Ki a „hullámok hercege”? – kérdezte anélkül, hogy bemutatkozott volna.

– Miért nem kérdi meg Savannah-t?

– Meg is teszem, ha képes lesz már beszélgetni. De ehhez még idő kell – felelte, s végigsimította kosztümkabátját. – Ne haragudjon, dr. Löwenstein vagyok. Maga nyilván Tom lesz, nem?

– Igen, hölgyem – válaszoltam, majd fölálltam és követtem a rendelőjébe.

– Iszik egy kávé, Tom?

– Igen, hölgyem, innék – válaszoltam idegesen.

– Hagyja már ezt a hölgyemezést! Azt hiszem, egykorúak vagyunk.

– A neveltetésem teszi és az idegesség.

– Miért ideges? Egyébként hogy issza a kávé?

– Cukorral és tejszínnel. És mindig ideges vagyok, amikor a nővérem föl vágia az ereit. Én már csak ilyen vagyok.

– Beszél már pszichiáterrel? – kérdezte, miközben kivett két poharat az íróasztala mellett lévő szekrényéből. A járása kecses volt és határozott.

– Igen, Savannah mindegyik kezelőorvosával találkoztam ilyen vagy olyan formában.

– Máskor is kísérelt meg a testvére öngyilkosságot?

– Igen, kétszer is így hozta a remek hangulata.

– Miért mondja, hogy „remek hangulata”?

– Merő cinizmusból. Bocsásson meg! Rossz családi szokás.

– És Savannah nem cinikus?

– Őt elkerülte ez az örült családi hagyomány.

– Mintha sajnálná, hogy a testvére nem cinikus.

– Mert ő helyett öngyilkos akar lenni, doktornő. Nem volna jobb, ha cinikus lenne? De hogy van Savannah? Hol fekszik? Mikor láthatom? És egyébként is, miért kérdez ennyit? Még semmit nem mondott arról, hogy van ő?

– Ízlik a kávé, Tom? – kérdezte teljes önuralommal.

– Igen, mesés. De térjünk vissza Savannah-ra!

– Türelem, Tom! Mindjárt órá is sort kerítünk – mondta a doktornő hihetetlenül leereszkedő modorban. – Van néhány fontos kérdés, amit tisztáznunk kell, ha segíteni akarunk Savannah-n. Mert ugye azt akarjuk tenni?

– Nem, hacsak nem hagyja abba ezt a leereszkedő szöveget, mint ha valami majommal kéne tárgyalnia. És addig sem, amíg meg nem mondja, hol tartják a szerencsétlen nővéreket – feleltem, a kezemen

ülve, mert borzasztóan reszketett. A kávé és a fejfájás összekeveredett, hogy a zene szinte dübörgött a fülemben.

Dr. Löwenstein, aki immár nyíltan ellenséges hangra váltott, hideg tekintettel mért végig.

– Rendben van, Tom. Megmondom, hol van Savannah. Akkor segít?

– Nem tudom, mit akar tőlem.

– Mindent tudni akarok a testvére életéről, a gyerekkorokról. Tudnom kell, mikor mutatkoztak az első szimptómák, a betegsége első jelei. Ugye tudott arról, Tom, hogy Savannah elmebeteg?

– Hát persze – feleltem. – A verseinek fele erről szól. Belebetegszem abba, hogy Savannah őrült. Nem érdekel a Sylvia Plath-komplexus! A legutóbb meg is mondtam neki, hogy legközelebb végezzen alapos munkát. Mondjuk vegye a szájába egy puska csövét. De ő mániákusan ragaszkodik a borotvához. Gyűlölöm, ahogy ott fekszik és lógnak belőle a csövek. Ehhez nekem nincsenek idegeim, doktornő. De nem volt még egyetlen pszichiáter sem, egyetlen kibaszott pszichiáter sem, aki segíteni tudott volna rajta, hogy meg tudjon szabadulni a démonjaitól. Maga tud, hölgyem? Mondja meg! Tud?

A doktornő belekortyolt a kávéba; hihetetlen nyugalmtól kis híján dűhrohamot kaptam. Visszatette a poharat a tányérkára.

– Nem kér még egy csészével, Tom? – kérdezte aztán.

– Nem.

– Nem tudom, segíteni tudok-e a testvérén – szólalt meg dr. Löwenstein, miközben újra felém fordította a tekintetét. – Az öngyilkossági kísérletre több mint egy hete került sor. Ma már stabilizálódott a fizikai állapota. Csaknem meghalt a Bellevue kórházban, amikor bekerült, ám az ügyeletes orvosok kiváló munkát végeztek. Amikor először láttam, még kómában volt. Amikor kijött belőle, akkor viszont csak őrjöngve ordított összeviessza. Fölvettem magnóra, hátha segít eligazodni az okok között. Tegnap azonban valami megváltozott. Savannah nem beszél. Fölhívtam egy költő ismerősömet, aki megtudta Savannah szomszédjától az édesanyjuk telefonszámát. Az apjuknak már küldtem egy táviratot, de nem kaptam választ. Nem tudja, miért?

– Azért, mert maga New York-i, továbbá nő, nem beszélve arról, hogy zsidó és mindennek tetejébe még pszichiáter is. Valamint apám folyton halálra rémül, ha Savannah-val történik valami.

- Tehát az a megoldás, hogy nem reagál a segélykiáltásra?
- Ha Savannah segítségért kiáltana, itt lenne mellette, ha tudna. Apám a világot úgy osztja föl, hogy vannak a Wingók, a seggfejek és a seggfej Wingók. Savannah Wingónak számít.
- Én meg seggfejeknek nyilván – jegyezte meg a doktornő minden érzelem nélkül.
- Maga megsértett egy törvényt – feleltem mosolyogva. – Egyéb-ként az apám nem is kaphatta meg a táviratot.
- A családjá utálja a zsidókat?
- A családom mindenkit utál. Nincs ebben semmi személyeskedés.
- Használták a nigger szót a családjukban, amikor gyerekek voltak?
- Még szép, doktornő – mondtam, miközben azon törtem a fejem, vajon mi köze ennek a témának Savannah-hoz. – Dél-Karolinában nőttünk fel.
- De nyilván volt ott is tanult, fölvilágosult ember, aki nem élt ezzel a visszataszító szóval – mondta a doktornő.
- Azok nem Wingók voltak. Talán az anyámat kivéve. Szerinte csak a szegény bunkók használják ezt a szót. Ő büszkén mindig négyert mondott, jól megnyomva a szót. Úgy gondolta, ettől akkora humanista, mint Erasmus.
- És maga használja a niggert, Tom?
- Figyeltem az arcát, nem viccel-e, de a doktornő rendelés alatt tartózkodott a viccelődéstől.
- Csak akkor, ha olyan nagyképű jenkik közé kerülök, mint maga. Akkor aztán ömlik belőlem. Nigger, nigger, nigger, nigger – mondtam.
- Befejezte? – kérdezte, s örömmel láttam, hogy sikerült megsértenem a kipárnázott érzékenységét.
- Be.
- Nem tűröm ezt a szót a rendelőm falai közt.
- Nigger, nigger, nigger, nigger.
- Rendkívüli erőfeszítésébe tellett, hogy hűvösnek hangozzék, amit mond.
- Én nem akartam leereszkedő lenni magával, Tom. Ha mégis úgy érezné, akkor kérem, bocsássa meg! Csak meglepett, hogy a neves költőnő, Savannah Wingo családjá használta ezt a szót. Nem gondoltam volna, hogy rasszista családban nőtt fel.

– Savannah azért olyan ma, amilyen, mert a családja rasszista volt. Azért kezdett írni, mert dühös volt a sorsra, hogy ilyen családba született.

– És maga nem?

– Én akkor is az lennék, ha akármilyen családba születtem volna. Bár ha választhatok, nem bántam volna, ha Rockefeller vagy Carnegie vagyok. Attól, hogy Wingo lett belőlem, csak bonyolultabb a helyzet.

– Ezt magyarázza meg, kérem!

– Szerintem az élet mindenkinek nehéz, de különösen az, ha az ember Wingónak született. Bár nem próbálhattam ki, hogy más bőrébe bújjak, ezt csak elméletben mondom.

– Milyen vallásúak? – kérdezte a doktornő.

– Hát katolikus, az istenit! Római katolikus.

– Miért mondja, hogy az istenit? Nincs abban semmi, ha valaki katolikus.

– Maga el se tudja képzelni, milyen furcsa dolog katolikusnak lenni odalenn Délen.

– Azért valami elképzelésem lehet – felelte. – Mert maga meg azt nem tudja elképzelni, milyen nehéz zsidónak lenni akárhol a világon.

– Olvastam Philip Rotht – jegyeztem meg.

– Na és? – A hangjából határozott ellenségesség csendült ki.

– Semmi. Csak gondoltam, hátha valami kis kontaktust teremthetek kettőnk között.

– Philip Roth egyaránt megveti a zsidókat és a nőket, ahhoz nem kell sem zsidónak, sem nőnek lennie, hogy ezt észrevegye – jelentette ki olyan vehemenciával, mint aki egyszer s mindenkorra lezárta a témát.

– Savannah is így látja a dolgot – jegyeztem meg mosolyogva, mert eszembe jutott, hogy Savannah is milyen dogmatikus ebben a kérdésben.

– És magának mi a véleménye, Tom?

– Tényleg tudni akarja?

– Igen, nagyon is.

– Nos, minden kötelező tiszteletet megadva, úgy látom, mindketten ugyanolyan kurva nagy hülyeséget állítanak a dologról.

– Ugyanazt a kötelező tiszteletet fenntartva, miért gondolja, hogy osztanunk kellene egy déli fehér férfi nézeteit?

Előrehajoltam és ezt suttogtam: – Azért, doktornő, mert amikor nem bogyót és gyökereket zabálok, vagy amikor nem a kedvenc öszvéreket kefélem, vagy amikor nem lincselem a niggereket, akkor egész szimpatikus pasas vagyok.

A doktornő mosolyogva a körmét nézegette. A csendben szinte szétömlött a zene, minden hangjegy tisztán, világosan csengett.

– Tom, a nővére költészetében – próbálkozott ismét dr. Löwenstein – maga az a fivér, aki a rákász vagy az, aki az edző?

– Az edző.

– Miért vitte le annyira a hangját? Szégyelli?

– Más emberek helyett szégyellem magam, amiatt, amit az edzőkről gondolnak. Különösen a New York-iak, és különösen a pszichiáterek. Sőt, a pszichiáternök.

– Honnan tudja, mit gondolok az edzőkről úgy általában? – kérdezte ismét erősen uralkodva magán.

– Oké, hány edzőt ismer, úgy egyedileg?

– Egyet sem – felelte mosolyogva. – Nem sok jár a mi társasági köreinkbe.

– Ha egyet is ismerne, meg sem engedné.

– Talán igaza van, Tom. És magának ki a társasága Dél-Karolinában?

– Csak edzők – válaszoltam. Éreztem, hogy csapdába kerültem ebben az illatos helyiségben. Ismertem a nő parfümjét is, bár nem jutott eszembe a neve. – Ülünk együtt, olvassuk a sportrovatot, sörözünk, röhögünk, szkanderezgetünk és egymás sebeit nyalogatjuk.

– Nagyon furcsa ember maga, Tom. Nem tudok a testvérén segíteni, ha maga minden kérdésemet tréfával üti el. Szükségem van rá, hogy bizzon bennem. Ugye megérti?

– Nem ismerem magát, hölgyem. Még olyan emberekkel sem beszélek könnyen személyes dolgokról, akiket szeretek, hát még olyanokkal, akiket csak fél órája ismerek.

– De mintha a kettőnk közti távolságot most még inkább túldramatizálná.

– Érzem, ahogy árad felém magából a megvetés – feleltem, és behunytam a szemem, mert a szemgolyóim lüktettek a migréntől.

– A megvetés? – nézett rám a nő a meglepetéstől elkerekedett szemmel. – Még akkor sem éreznék megvetést maga iránt, ha egyébként mindent gyűlölnék, amit maga képvisel. A testvére érdekében

van szükségem a maga segítségére – feltéve, ha megengedi nekem. A munkásságát ismerem, de minden apró részlet fontos lehet az életéből, hogy amikor ismét világos periódusa lesz, át tudjam törni annak az önpusztító életmintának a falát, amely ki tudja, mennyi ideje veszi már körül. Ha maga segít, akkor talán én is segíteni tudok Savannah-nak egy olyan túlélési stratégia kialakításában, ami lehetővé teszi számára, hogy alkosson.

– Aha, most már értem – mondtam és fölálltam, elkezdtem föl-alá járkálni a rendelőben, fokozatosan elveszítve önuralmam. – Tehát maga egy huszadik század végi dráma hősnője. Az érzékeny és elhivatott terapeuta, aki megmenti az utókor számára a feminista költőnőt, aki csak ráeszi szépen manikűrözött, gyógyító kezét a művész lelkén tátongó sebekre, s Freud Zsigmond bűvös szavait mormolva visszarántja őt a szakadék széléről. Így majd az orvosnő lábjegyzet gyanánt bevonul a világirodalomba. – Mindkét kezemmel a fejemhez kaptam és dühösen masszírozni kezdtem a halántékom.

– Fáj a feje, Tom? – kérdezte a doktornő.

– Szörnyen, doktornő. Nincs egy kis morphinja?

– Az nincs, de van aszpirinem. Miért nem szólt előbb?

– Az ember nem tartja helyénvalónak, hogy a fejfájásra panaszkodjék, amikor a nővére felvágta az ereit.

Löwenstein fölállt, odament az íróasztalához és kiöntött a tenyerébe három tablettát egy üvegből. Öntött egy újabb csésze kávé, amivel bevettem a gyógyszert.

– Nem akar leheverni a díványra?

– Nem, az isten szerelmére, nem! Már délután, amikor jöttem, attól rettegetem, hogy lefektet a díványra. Mint a moziban.

– De most nem vagyunk moziban... Nem akarom sokkolni, Tom, de amikor a legutóbb Savannah-t láttam, a saját ürülékét magára kente.

– Nem lep meg.

– Miért nem?

– Már máskor is bekente magát szarral. Egyszer, esetleg kétszer megdöböntő lehet. Aztán hozzászokik az ember, szinte beletartozik a képbe.

– Mikor látta a dolgot először?

– Még San Franciscóban, egy fölolvadó körúton. Hihetetlen mocskos helyen lakott, egy nyomasztó lyukban. Nem tudtam eldönteni,

vajon az, hogy szarral kente be magát, az öngyűlölet megnyilvánulása, vagy egyszerűen csak ki akarta festeni a szobát.

– Folyton tréfát űz a testvére pszichózisából. Micsoda ember maga?!

– Ez a déli módszer, doktornő.

– A déli módszer? – kérdezett vissza.

– Anyám halhatatlan szavai. Akkor nevetünk, amikor a legjobban fáj. Nevetünk, amikor mást nem tudunk tenni.

– És mikor sírnak... a déli módszer szerint?

– Miután jól kinevettük magunkat, doktornő. Azután mindig.

– A kórházban találkozunk. Hét óra megfelel?

– Nekem tökéletesen. És bocsássa meg, hogy olyan sok hülyeséget beszéltem összevissza. Köszönöm, hogy nem rúgott ki azonnal.

– Viszlát este! És köszönöm, hogy eljött – mondta, aztán enyhe csipkelődéssel hozzátette –, edző úr.

Az elmeegógyintézetekben, mindegy, mennyire humánus vagy felvilágosult intézményről van szó, a hatalom látványos megnyilvánulása, a szabadság feltétele a kulcs. Az ápolók mozgásának elmaradhatatlan kísérőjelensége a kulcsok kakofon csörgése. A dolgot Savannah egyik verséből tudtam meg, amit egy ültő helyében vetett papírra, miután kijött az első zártosztálybeli kezeléséről. Úgy tekintett a kulcsokra, mint dilemmájának talizmánjára és kódjára, saját magával vívott, hadüzenet nélküli háborújának okára.

Amikor Dr. Löwenstein bevitt hozzá, Savannah a szoba sarkában ült, térdét átölelve, fejét a falnak támasztotta. A szobában ürülék és ammónia szaga terjengett, elmaradhatatlan és meghatározó szaga az amerikai elmeegógyintézeteknek. Meg se moccant, amikor belépünk. Tudtam, hogy most különösen rossz állapotban van.

Dr. Löwenstein odalépett Savannah mellé, és finoman megérintette a vállát. – Savannah, meglepetésem van a maga számára. Elhoztam a fivérért, Tomot látogatóba.

A testvérem meg se moccant. Számomra a katatonok afféle szentek voltak. Volt valami természetfeletti abban, ahogy következetesen hallgattak és megtagadtak minden mozgást. Emlékszem, egyszer mondott nekem valamit erről: a hallgatás mélyén, a magányban magától meggyógyul a lelke, amikor pedig nem mozdul, akkor nem tehet kárt magában, így készül arra a napra, amikor

újra kijön a világoságra. Ha majd kiér megint, tervem szerint én is ott leszek.

Megfogtam Savannah vállát, megcsókoltam az arcát, befűrtam magam a hajába. Nem akartam látni a csuklóján a kötést.

– Jól vagy, kedvesem? – szólaltam meg halkán. – Ne aggódj, minden jóra fordul, mert itt a kisöcséd! Itt maradok végig veled. Nemrég találkoztam apával, csókoltat. Ne aggódj, nem változott! Ma is ugyanaz a seggfej. Anya nem tudott eljönni, mert bugyit kell mosnia. Sallie és a kölykök jól vannak, Jennifernek már nő a melle. Dél-Karolinában semmi nem változott, még ma is a világ középpontja. Nekem ugyan még ma sincs állásom, de ne aggódj, majd lesz. Voltam a szeretetotthonban Wingo nagymamánál. A születésnapján köszöntöttem föl. Képzeld, azt hitte, hogy én vagyok a charlestoni érsek, aki meg akarta dugni. Aztán találkoztam...

Jó fél órán át hablatyoltam összevissza, amikor Löwenstein megérintette a vállam, jelezve, hogy mennünk kéne. Fölálltam, aztán a karomba vettem Savannah-t és beletettem az ágyába. Nagyon lefogyott, a szeme alatt mély árok húzódott. A tekintete a semmibe révedt. Lábait fölhúzta, úgy feküdt az ágyon, mint egy magzat az anyaméhben. Elővettem a zsebemből a kezét, hogy kibontsam színtelen, kócos haját. Addig keféltam, míg meg nem csillant valami a régi aranyszőkeségből. Amikor végeztem, egy pillanatig szótlánul álltam az ágy mellett, majd megszólaltam:

– Eljövök holnap is, Savannah. Ne felejts el valamit: voltál már máskor is ilyen állapotban, és akkor is sikerült kijönnöd belőle. Most is sikerülni fog. És ha meggyógyulsz, akkor megint énekelünk, táncolunk, nagyokat sétálunk ebben a kurva csúnya városban. Itt vagyok, kedvesem. És itt is maradok melletted, amíg csak szükséged lesz rá.

Búcsúzóul megcsókoltam és betakargattam.

Már kint voltunk a csípős tavaszi levegőn, amikor dr. Löwenstein megkérdezte, ettem-e ma már valamit. Egy kis francia éttermet ajánlott, amelyet ő nagyon szeretett. Azonnal az árak jutottak az eszembe, ez egy dél-karolinai tanár automatikus reakciója, aki megalázó bérből tengeti az életét. Minden amerikai tanárnak a szegénységben kell gondolkoznia, talán ezért is szeretik annyira az ilyen vagy olyan rendezvényeket, ahol ingyen van a gumyszerű csirkesült és a kimondhatatlanul ragacsos angolborsó.

– Nem lesz ez egy kicsit drága, doktornő? Néhányszor már fizettem ebben a városban olyan borsos számlát, hogy óhatatlanul arra gondoltam, nyilván ebből finanszírozza a séf a gyerekei iskoláztatását.

– A New York-i szinthez képest szerintem nem drága.

– Megvárna? Fölhívom a bankom, hogy utaljon ki egy kis kölcsönt.

– Meghívom, edző úr.

– Én pedig, ahogy egy teljesen emancipált férfihez illik, örömmel elfogadom, doktornő.

A főpincér olyan szívélyesen fogadta dr. Löwensteint, hogy megértettem, ő itt nyilván törzsvendég. Egy sarokasztalnál ültünk le. A szomszéd asztalnál egy pár úgy nyalta-falta egymást a diszkrét gyertyafénynél, hogy az volt az érzésem: egy percen belül becsuszannak a damasztterítős asztal alá és szeretkezni kezdenek.

– Ehetek előételt? – kérdeztem.

– Hogyne, amit csak akar.

– Akkor végigeszem az összes előételt.

– Nem, nem – mondta nevetve. – Én egy komplett ebédre hívtam meg magát. – Aztán komolyra fordította a szót. – Mi a véleménye Savannah-ról?

– Ilyen rossz állapotban talán még sosem volt. Valahogy mégis megnyugodtam.

– Ezt nem értem.

– Az szörnyű, amikor összevissza ordítózik. Amikor ilyen, mint most, úgy érzem, mintha pihenne, mintha erőt gyűjtene, hogy szembenézhesen a világgal. Egy vagy két hónapon belül rendbe jön, doktornő. Ezt akár meg is ígérhetem.

– Ilyen magabiztos jós?

– Nem, de ismerem a testvérem.

– Maga most miért nem dolgozik?

– Mert kirúgtak.

– Megkérdezhetem, miért?

– Ez egy hosszabb történet része – feleltem. – Tehát inkább ne kérdezze!

A pincér kinyitotta a bort és öntött egy keveset dr. Löwensteinnek, aki megszagolta, belekortyolt, majd bölintott. Szeretem az étkezések elegáns rituáléját. Éreztem, nem lenne szabad innom, mert tudtam, hogy rövidesen tombolni fog a migrénem. Mégis inni akartam, mert

el kellett mondanom ennek a nőnek a történetünket, hogy segíthessen a testvéremnek. Pontosabban azért fogom elmondani a történetemet, hogy ezzel megvédjem magamat önmagamtól.

– Itt ül maga mellett egy migréntől szenvedő munkanélküli, akinek még csak kilátása sincs, hogy munkát kapjon. A feleségem, aki belgyógyász, összeszúrta a levegőt egy szívspecialistával. El akar hagyni. A szüleimet gyűlölöm, bár valószínűleg azt fogom mondani, hogy teljes szívemből szeretem őket. Luke bátyám tragikus véget ért. Nyilván hallott már róla, bár gyanítom, nem tudja, mi köze ennek Savannah-hoz. Azt még nem említettem, ugye, hogy az apám börtönben ül? Ezért nem tudott válaszolni a maga táviratára. Groteszkül humoros és tragikus a Wingo család krónikája. Majd meglátja, mennyire logikus válasz erre a családi életre Savannah örültsége, és hogy mennyire természetellenes az enyém.

– Miért, maga hogy reagál?

– Úgy teszek, mintha semmi sem történt volna. Anyámtól örököltem ezt a képességemet. A nővérem gyakran hívott az „emlékezet nélküli edzőnek”. Bár azt hiszem, sokkal több dologra emlékszem, mint ő.

– És most?

– Most éppen kezdek széjjelhullani, holott a családom mindig engem tekintett a megtestesült erőnek.

– Nem dramatizálja túl egy kicsit a dolgot, Tom?

– De igen. Be is fejezem, megpróbálok elbűvölő lenni.

Míg az ételre vártunk, a doktornő az életéről beszélt, a vonásai valahogy még lágyabbak lettek a gyertyafényben. Rákot evett mandulával, mire elmeséltem, hogy fogtuk a rákot a Colleton folyón. Én pisztrángot rendeltem, a doktornő skóciai pisztránghorgász-kalandjait osztotta meg velem. Újabb üveg bor került az asztalra, majd bazsalikomos gombasaláta. A fejfájásom elmúlt, bár a gerincemben éreztem, hogy rövidesen visszatér. Amikor fölszolgálták a tejszínes málnát, dr. Löwenstein újból Savannah-ra terelte a szót.

– Jelent az a szó magának valamit, Tom, hogy Callanwolde?

– Persze, miért?

– Amikor Savannah magához tért, többek közt ezt sikoltozta. – A kezembe nyomott egy papírt, és megkért, hogy olvassam el.

– Már említettem magának, hogy az első néhány napban mindent magnóra vettem. Úgy gondoltam, jó hasznát vehetem majd,

ha elkezdjük a terápiát. Ezt a néhány mondatot közel tizenkét óra anyagából válogattam össze.

Belekortyoltam a borba és olvasni kezdtem.

– A hullámok hercege. Kutyák a születésnapomra. A fehér házba költöztünk, mert a mocsár nem biztonságos. A fekete kutyának semmi köze a tigrishez. Apa fotózik. Apa fotózik. A kutyák csapatosan kószálnak, Callanwolde. Callanwolde. Három ember jön az úton. A callanwolde-i erdőből a Rosedale utcai házhoz. A hullámok hercege. A testvérem szája veszélyes. A mocsár sosem biztonságos. Futnak a rákok, futnak a kutyák, Cézár. Gardéniák. Most. Most. Az óriás és a Coca-Cola. Hozzuk a tigrist a hátsó ajtóhoz! Dixie-t játszunk a főkáknak. A három halott a kertben. Hallod, anya, hogy megint beszélnek a sírok? Van valaki odakinn? Valaki, aki nálam csinosabb? Anya, ellopták a havat a folyóból. Hány angyal születik a csúnya tavasz méhéből? Hol van a gyümölcs, mert nagypapa mérges! Állítsátok le a hajót! Sokáig veletek leszek. Fájni fog. Fájdalmat okozok a tigrisembernek. Megölöm a tigrisembert. Állítsátok meg a hajót! Hol van Agnes Day?

Amikor a végére értem, fölsóhajtottam. – Atyaúristen!

Dr. Löwenstein elvette tőlem a papírt, összehajtotta és elrakta. – Ráismert olyanra, ami fontos lehet?

– Sokra. Szerintem mindegyik fontos.

– Ezt hogy érti?

– Ez egy zaklatott önéletrajz... amelyet belekiabált a világba.

– Önéletrajz? Itt tud maradni New Yorkban, hogy elmondja neked, mit tud?

– Mindent elmondok, doktornő, és addig maradok, amíg szüksége lesz rám.

– Holnap ötkor elkezdhethetjük?

– Nekem megfelel – válaszoltam. – Rengeteg szörnyűséget fog tőlem hallani.

– Hálás vagyok magának, hogy ennyire akar Savannah-n segíteni, Tom – mondta a doktornő.

– Nem – ráztam meg a fejem. Elfúlt a hangom. – Magamon. Magamon akarok segíteni.

Elmúlt már éjfél, mire beléptem nővérem Grove Street-i lakásába. A Sheridan Square szinte valóságértelmennek tűnt a holdtalan

éjszakában, amelyben ott bolyonganak az éjszaka száműzöttei anélkül, hogy egyetlen pillantást is vetnének egymásra. Hiába próbáltam meg, képtelen voltam utánozni őket. Reménytelenül vidékinek bizonyultam.

Az öreg lift mérete és formája leginkább egy koporsóra emlékeztetett, nyögve, nyikorogva húzott föl a hatodik emeletre. Letettem a csomagom a márványpadlóra és kipróbáltam vagy tizenkét kulcsot, mire ki tudtam nyitni a hatalmas zárat, amelyek védték Savannah-t a világtól.

Az ajtót nyitva hagyva egyenesen Savannah hálószobájába mentem és a bőröndjeimet az ágyra dobtam. Fölkattintottam az állólámpát, de a körte kiégett. Amikor azonban a sötétben a falikapcsolót próbáltam kitapogatni, levertem egy vázát. Egyszer csak egy hang rivallt rám a sötétből: – Állj! Meg ne moccanj, seggfej! Igen jó lövő vagyok, aki hidegvérrel nyírja ki a betörőket.

– Én vagyok az, Eddie – kiabáltam vissza. – Az istenért, én vagyok az, Tom!

– Tom? – Eddie Detreville hangja meglepettnek tűnt. Azután felnevetett. – Tom, ha legközelebb akárhová be akarsz törni New Yorkban, előbb telefonálj nekem!

– Én nem törtem be. Van kulcsom.

– Az nem jelent semmit. Savannah úgy ajándékoztatja a kulcsait, mint más a virágot.

– Miért nem hívtál föl, hogy Savannah bajban van, Eddie? – kérdeztem, és csak most jutott el a tudatomig, miért nem tettem föl magamnak korábban is.

– Ne légy dühös, Tom! Savannah megesketett, hogy csak akkor értesítem a családot, ha meghal. Egyébként én találtam rá. Zajt hallottam a fürdőszobából és átjöttem. Savannah hónapokig nem volt itthon, azt sem tudtam, hogy visszajött. Azt hittem, valami betörő akarja megölni. Remegve vettem magamhoz a pisztolyom, úgy jöttem át. Ott találtam vérbe fagyva a fürdőszoba kövén. Tisztára, mint egy mézsárszék. Azt hittem, menten elájulok. Még most is tisztára idegromcs vagyok.

– Nem is tudtam, hogy te mentetted meg az életét.

– Én voltam. És mit mondjak, ma is büszke vagyok rá.

– Eddie, eltehetnéd már azt a pisztolyt – mondtam neki.

– Ó, persze. Bocsáss meg! – mondta, és elfordította tőlem a pisztoly csövét. – Már kétszer kiraboltak az idén.

– Miért nem zárod az ajtódat?

– Hogy nem zárom? Annyi zár van az ajtón, szívem, hogy egy szövetségi börtön elpirulna szégyenében. Ezek a betörők szabályos akrobaták. Az egyik a szomszéd ház tűzlépcsőjéről ugrott be az ablakomon, egyenesen a légkondicionálómra. El se tudod képzelni, drága, mennyi biztosítást fizetek. Csillagászati összegeket! De isten hozott, Tom! Még köszönni sem volt időm tisztességesen.

Odamentem hozzá és megöleltem. Eddie Detreville arcon csókolta. Átmentünk a nappaliba, Eddie fölgyújtotta a villanyt. Az erős fény égette a szememet.

– Hol van Andrew? – kérdeztem összeszorított szemmel.

– Elhagyott, Tom, egy fiatalabb srác miatt. Azt mondta, hogy vén buzi vagyok. Nem volt valami udvarias dolog. De néha fölhív. Alig éltem túl a dolgot. Ha Savannah nincs, nem is tudom... Gyakorlatilag nála éltem napokig.

– Őszintén sajnálom – mondtam, és kinyitottam a szemem. Mintha valaki savat öntött volna a retinámra, úgy égette a fény a szemem. – Szerettem Andrew-t, jól összeillettetek. Nincs valami új fiú a láthatáron?

– Á, dehogy! Hacsak téged meg nem környékezek. Vagy még mindig reménytelenül heteroszexuális vagy?

– Én már semlegesnemű vagyok – feleltem. – Semmi szex. Fet-rengék az önsajnálát mocsarában.

– Hadd töltsék egy italt – ajánlotta Eddie. – Aztán elkezdem a lassú, érzéki csábítást.

– Csak óvatosan, Eddie. Kínozz a migrén.

– Láttad már Savannah-t?

– Aha. Mintha egy növényhez beszéltem volna.

– El se hiszed, hogy mennyire kivolt az utóbbi időben.

– Nincs valami tablettád? Az enyém otthon maradt.

– Tabletta? – kérdezett vissza. – Van, amelyik földob, van, amelyik tompít, de van földobva tompító és tompítva földobó. Mondd, melyik kell és dr. Eddie már hozza is. Bár nem tesz jót, ha italtra veszed be.

– Mikor csináltam olyasmit, ami jót tesz nekem?

– Igaz, ami igaz, szörnyen nézel ki, Tom. Hol van az a csini fiú, aki voltál?

– Mondd csak, mindig így kezded a lassú, érzéki csábítást? – kérdeztem mosolyogva. – Nem csoda, ha egyedül maradsz.

– Nem szántam kritikai megjegyzésnek – közölte, miközben a Savannah íróasztalán álló poharakba töltötte az italt. – Nézd csak a kis sértődöst! Erről jut eszembe, még nem is mondtad, hogy nézek ki.

A középkorú Eddie Detreville elegáns, finom ember volt. Halánkénta ezüstösen csillogott. Arca akár egy fáradt arisztokratáé.

– Már mondtam, Eddie, és most sem tudok mást mondani. Te vagy a Föld legsnájdigabb férjja.

– Ezt csak azért mondd, mert olyan szégyentelenül akartam hallani a bókot. De komolyan, nem öregedtem meg nagyon?

– Mindig ezt kérdezed, Eddie, ahányszor csak találkozunk.

– Mivel ritkán találkozunk, tökéletesen meg tudod ítélni a hanyatló állapotomat. Nemrég a kezembe akadt egy régi képem, Tom, és elsírtam magam. Tökéletes szépség voltam fiatal koromban. Ma már borotválkozásakor sem gyújtok villanyt, annyira nem bírom elviselni a képemet. A múltkor odamentem a bárban egy fiúhoz, meghívtam egy italra. Erre rám néz és azt mondja: „Viccelsz, nagyapó?”

– Nem tudja, mit vesztett, Eddie.

– Jobban félek az öregségtől, mint a haláltól. De ne csak rólam beszéljünk! Meddig maradsz New Yorkban, Tom?

– Nem tudom. Savannah pszichiáttere megkért, segítsék a családi háttér rekonstruálásában. A legszívesebben elintézném azzal, hogy anyám is dilis volt, az apám is dilis volt, az egész Wingo dinasztia dilis volt, ergo Savannah sem lehet más, csak dilis.

– Mikor találkoztál utoljára Savannah-val, Tom?

– Több mint három éve – feleltem zavartan. – Azt mondja, túlságosan emlékeztetem Luke-ra.

– Tom, jobb, ha tudod: szerintem Savannah ezúttal nem bírja legyűrni a dolgot. Belefáradt az állandó harcba a betegségével.

– Ezt ne mondd, Eddie! Mondj bármit, de ezt még egyszer nem akarom hallani.

– Bocsáss meg, Tom! De már hosszú ideje ez a benyomásom.

– Legyen ez, Eddie, de tartsd magadban!

– Milyen ostoba vagyok! Visszavonok mindent. Holnap hadd hívjalak meg hozzám vacsorára!

– Jó lenne, de majd meglátom, hogy érzem magam reggel.

Amikor Eddie elment, szemügyre vettem a lakást és vártam, hogy a migrén keresztülvonuljon az agyamon, mint a holdfogyatkozás. Mire a bal halántékomig ért, már a falat kapartam. A maradék konyakkal bevettem még egy fájdalomcsillapítót. A tekintetem megállapodott a fényképen, amelyet Savannah az íróasztala fölé akasztott. Apám a hajó fedélzetén készítette, amikor elkezdtek az általános iskola utolsó évét. Luke és én mosolyogva fogtuk közre Savannah-t, aki átszellemlült mosollyal nézte Luke-ot. Napbarnítottak voltunk, fiatalok és, igen, szépek. A háttérben a parton anyánk integetett apámnak. Ha tudtuk volna, mit hoz az az év, nem mosolyogtunk volna.

Elővettem a levéltárcámból azt a levelet, amelyet Savannah akkor írt, amikor először ültem kispadra edzőként. Ismét a képen látható, nevető lányra pillantottam, és azon gondolkodtam, vajon mi volt az a pillanat, amikor elveszítettem őt, amikor hagytam, hogy távol kerüljön tőlem, amikor elárultam őt és magára hagytam az ellenséges világban. A szívembe hasított a fájdalom, amikor elkezdtem hangosan olvasni a levelet.

„Kedves Edzöm!

Azon gondolkodom, vajon mire taníthatod a fiúkat, Tom. Milyen hangon szólsz hozzájuk, hogy hajtsák magukat a pályán, amelynek fűvét saját kezűleg nyírtad. Amikor az első meccseteket láttam, egyszerre megvilágosodott számomra a sport rejtélye. Nincs szó, hogy leírja, milyen szép voltál ott a pálya szélén, te, akit elképzelhetetlen játékszenvedélye miatt szeret a nővére, te, akit eltölt a fiúk iránti hatalmas szeretet.

Vannak azonban olyan dolgok a világon, amikre egy edzõt csak a lánytestvére tud megtanítani. Jól tanítsd meg őket, Tom, a szív megnyugtató ígéire, hogy ne csak magukért éljenek. Hogy törekedjenek a tökéletességre, a tapintatra. Szorítsd erősen magadhoz őket, emeld fel őket a férfiassághoz! Engedd, hogy átjárja őket a lelked, ahogyan engem is átjárt.

Tegnap sírtam, amikor kihallottam az ujjongó tömegből a hangozat, ahogy a hátvéded dicsérted. De Tom, drága fivérem, tanítsd meg talán a leglényegesebbre őket, amit te tudsz a világon a legjobban: mutasd meg nekik, hogy lehet a legtapintatosabb, legtökéletesebb testvér belőlük.

Savannah

Amikor eltettem a levelet, újra a képet figyeltem a falon.

Az éjjeliszekrény lámpájában kicseréltem a körtét, összesepertem a váza cserepeit. Gyorsan levetköztem és bebújtam az ágyba.

Hirtelen teljesen úrrá lett rajtam a fájdalom. Mintha egy lángoszlop támadt volna a szemgolyóim mögött.

Behunytam a szemem, mozdulatlanul feküdtem a tökéletes csendben, és megesküdtem, hogy megváltoztatom az életem.

PAT CONROY

hullámok hercege

Pat Conroy olyan bomba jó könyvet alkotott, hogy *Barbra Streisand* egy pillanatil sem habozott a regény megfilmesítését illetően – márpedig ő nem fog bele akármibe!

Ez a fergeteges sikerű családregegyen eddig több mint 2 millió példányban kelt el, a filmet pedig Oscar-díjra jelölték.

A férfi főszerepet *Nick Nolte* vállalta.

– A könyv egy családi kapcsolat háttérét boncolgatja kegyetlen alaposággal – mondja *Barbra Streisand* a regényről. – A megfásult szülők lelki sebeit átörökítik gyermekeikre, és egyéb megrázkódtatások is megkeserítik a Wingo gyermekek életét.

Mindezeken túl a *Hullámok hercege* egy gyönyörű szerelmi történet is, melyben egymásra talál egy férfi és egy asszony, szülő és gyermek, testvér és nővér... mindazok, akik eddig csak önmagukat szerették.

– Valósággal elvarázsolt a lehetőség, amit a könyv vetett fel – folytatja. – Igenis az embereknek szembe kell fordulniuk sérüléseikkel ahhoz, hogy egyszer csak legyőzzék őket. Nagyon sok bajba jutott élet megmenthető azáltal, ha feltárjuk a múlt megrázkódtatásait.

„A könyvben benne van a dél-karolinai vidék eltűnő szépsége, akárcsak New York City kopott ragyogása. A Hullámok hercege Pat Conroy leglebilincselőbb könyve.”

Örülten olvasmányos — GLAMOUR

3 499 Ft

Vörös pöttyös könyvek

érdekes nőknek – pont neked

mélyen felkavar